БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 22 (6457)
ЯНВАРИИН 31
СУББОТО
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

1952 ондо Бурят-Монголой АССР-тэ промышленностиие хүгжөөхэ ба эд товарай эрьесые дэлгэрүүлхэ гүрэнэй түсэбые дүүргэлгын дүнгүүд тухай Бурят-Монголой АССР-эй Статистическэ Управлениин мэдээсэл (1-дэхи нюур).

СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерстводэ (2-дохи нюур).

СССР-эй Наукануудай академиин философиин институдта болоһон научна сесси (1-дэхи нюур).

Д. Санжимитыпов. — Кяхтада хүдөө ажахын артелиин Устав эбдэгшэдые далдална (2-дохи нюур).

С. Бадмаев. — Гражданинуудай һунгуулиин эрхые эбдэһэнэй түлөө харюусалга (2-дохи нюур).

Н. Назариков. — Шэнэ мэргэжэлнүүдые олоно (3-дахи нюур).

Р. Цыренов. — Түрүү отарануудта (3-дахи нюур).

Л. Митапов. — Ой модые нарииваар хамгаалха (3-дахи нюур).

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮД (3-дахи нюур).

Румыниин арадай ажахын амжалтанууд (4-дэхи нюур).

Корейдэхи событинууд (4-дэхи нюур).

Колхозуудай ниитын ажахые бэхижүүлхэ ба хүгжөөхэ

Һаяхан боложо үнгэрһэн партиин областной комитедэй гурбадахи пленум болбол колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар саашадань бэхижүүлхэ ба хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэхэ ябадал усадхаха хэрэгтэ партийна организацинуудай зорилгонууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэһэн байна.

Колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар саашадань бэхижүүлхын тула партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд хүсэд хэмжээнүүдые абанагүй, хүдөө ажахын артелиин Устав бүдүүлигээр эбдэһэн олон тоото баримтануудтай эбсэжэ байна гэжэ партиин обкомой пленум тэмдэглээ. Адуу малайнгаа тоо толгойе олошоруулха ба тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ гүрэнэй түсэбүүдые жэлһээ жэлдэ дүүргэдэггүй, хүдөө ажахын культурануудай муу ургаса хуряадаг олохон гээгдэнги колхозууд республика дотор бии байна. Олон колхозууд хубаагдахагүй фондоёо арбижуулхын тула мүнгэн зөөри багаар оруулдаг, үрһэнэй ба ниитын бусад фонднуудые хүсэд дүүрэнээр байгуулдаггүй байха юм.

Иимэ байдалай тохёолдоһон гол шалтагаануудай нэгэн гэхэдэ, республикын Хүдөө ажахын министерство, партиин айкомууд ба аймгүйсэдкомууд колхозуудта хүдөө ажахын артелиин Уставые нарииваар сахигдахын хойноһоо саг үргэлжэ хинадаггүй, хүдөө ажахын артелиин Устав эбдэгшэдтэй—колхозно байгуулалтын дайсадтай — шангаар тэмсэдэггүй байна. Олон колхозуудта ниитын газар, адуу мал, продукци болон мүнгэн зөөриие үрихэ ба үбэршэлхэ ябадал үргэлжэлһөөр, энэ хадаа колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар саашадань бэхижүүлхэ ба ниитын ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ һаад ойбо ушаруулна. Колхозно счетоодствые, тоо бүридхэлые гуримшуулхын ба хиналта-шалгалтын үдэлмэриие һайжаруулхын тула охихо хэмжээнүүд тэрэшэлэн абанагүй.

Олон аймагуудай партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд «Колхозуудай малай тоо бүридхэлдэхи дутагдалнуудые усадхаха ба ниитын малые бүрин бүтэн байлгаха хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1951 оной сентябриин 3-най тогтоолые хангалтагүйгөөр дүүргэнэ. Тэрэнэй эсэстэ адуу мал, малажалай продуктнуудые болон тэжээл нюуха далдалха, үлүүгээр бэшэхэ ба хулгайлха баримтанууд үзэгдэнэ. Ториин, Хориин, Закаменай ба Кударын аймагуудта адуу малай тоо бүридхэл илангаяа муугаар табигданхай. Жэшээлхэдэ, Ториин аймагай зарим колхозуудта үгы болгогдоһон ба хулгайлагдаһан адуу малда элдэб янзын худал хуурмаг актнууд бэшэгдэдэг, ниитын мал хэдэн арбаадаараа тоо бүридхэлһөө гаргагдадаг байна.

Натуральна болон мүнгэн доходуудые хубааха ба хэрэглэхэ талаар республикын колхозуудта ехэхэн алдуу дутуунууд гаргагдана. Олон колхозууд гүрэнэйнгөө урдахи уялгануудые дүүргэһэнэй һүүлээр хүдөө ажахын артелиин Уставай эрилтые зүришэн, бүхы олзо доходоо ажалта үдэрнүүдтэ хубаажархина, шухала хэрэгтэй ниитын фонднуудые байгуулнагүй, хүдөө ажахын продуктнуудые химдаар худалдана, тэрэнһээ боложо мүнгэн доход багаар абана.

Республикын зарим колхозуудта колхознигуудай ажалай эмхидхэл ба түлэбэри муугаар табигданхай, үйлэдбэриин бригадануудые бэхижүүлхын тула шухала хэмжээнүүд абтанагүй. Тэрэнэй эсэстэ олон колхознигууд колхозойнгоо үйлэдбэридэ хабаададаггүй, ажалта үдэрэй тогтоогдоһон минимум олодоггүй байха юм.

Колхозуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудтай хэгдэхэ хүдэлмэриин хангалтагүйгөөр табигдаһан ябадал эдэ бүхы дутагдалнуудай гараһан баһал нэгэ шалтагааниинь болоно гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Зэдын, Хэжэнгын, Кяхтын, Сэлэнгын аймагуудта кадрнуудые шэлэн ололгодо ехэ алдуунууд гаргагдана, олон ушарта хэрэгэйнгээ ба политическэ талаар хүсэд шалгагдаагүй хүнүүд, мүн тэрэшэлэн урда тээнь хүдөө ажахын артелиин Устав эбдэһэн хүнүүд колхозуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдэнэ. Колхозуудай тариаанажалай бригадануудай бригадирнуудтай ба малажалай фермэнүүдые даагшанартай хэгдэхэ хүдэлмэри илангаяа муугаар эмхидхэгдэнхэй.

Партиин обкомой пленум болбол колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар бэхижүүлхэ ба хүдөө ажахын артелиин Устав эбдэхэ ябадал усадхаха хэрэгтэ бии байһан эдэ бүхы алдуу дутуунуудые элирүүлээд, областной партийна организациин урда бодото зорилгонуудые табиһан байна. Партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд колхозуудые хүтэлбэрилгэеэ эрид һайжаруулха, хүдөө ажахын урда партиин XIX съездээр табигдаһан гол шухала зорилгые амжалтатайгаар дүүргэхэ ёһотой. Энэ гол шухала зорилго юуб гэхэдэ, хүдөө ажахын бүхы культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ, ниитын малай тоо толгойе саашадань олошоруулхатаяа хамта, тэрэнэй ашаг шэмые нилээд ехээр дээшэлүүлхэ ябадал болоно.

Энэ зорилгые бэелүүлхын тула республикын Хүдөө ажахын министерство, партиин айкомууд ба аймгүйсэдкомууд түбхын түрүүндэ колхозуудые халирхайгаар хүтэлбэрилгэеэ, колхозуудай ниитын ажахые бэхижүүлхэ ба хүгжөөхэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандалгаяа дары сагаа болюулхань шухала. Колхозуудай үйлэдбэриин ажал-ябуулгые һайжаруулхын, ажалай ресурснуудые гүйсэд ашаглахын, ажалай журам бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхын ба хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэхэ ябадалтай эрид шангаар тэмсэхын тула зохистой хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй.

Колхозуудай ниитын ажахые саашадань хүгжөөхэ ба эмхидхэлэй-ажахын талаар бэхижүүлхэ шухалын шухала услови болохо МТС-үүдэй хүдэлмэриие һайжаруулгада пленум онсо анхарал хандуулаа. МТС-үүд болбол колхозно үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудтахи ажал сэхэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилгаар өөрынгөө ажал-ябуулгые үргэдхэхэ, колхозуудай урдахи договорно уялгануудаа үнэн сэхээр дүүргэхэ ёһотой.

Февраль һара соо колхозуудта тоосоото ба тоосоото-һунгуулиин суглаанууд болохонь. Колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар саашадань бэхижүүлхын тула эдэ суглаанууд дээрэ бодото хэмжээнүүд зүбшэн хэлсэгдэхэ ба абтаха ёһотой.

Артельнэ ажахыгаа эрхилэлгэдэ бии байһан алдуу дутуунуудые усадхаха хэрэгтэнь колхозуудта туһалха хэмжээнүүдые абаха гээшэ партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай шухалын шухала зорилго болоно.

КПСС-эй обкомой пленум колхознигуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайжаруулха, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэһэн эрилтэ партийна организацинуудай урда табина.

Волго-Урал каналай барилга дээрэ

ПОСЕЛОК ВОЛЖСКИЙ (Сталинградска область), январиин 26. (ТАСС). Шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилэн экскаваторна участогай коллектив Волго-Уралай каналай барилга дээрэ газар малтадаг хүсэтэ техникые эрхимээр ашаглахын түлөө мүрысэжэ эхилһэн байгаа. Волго-Донойи барилгаша байһан Социалистическэ Ажалай Герой Д. Слепуха мүрысөөе үүсхэбэ. Тэрэнэй дурадхалаар, тэрэнэй хүтэлбэрилдэг экскаваторна экипажые ба комсомолец Ю. Пронинной хүтэлбэрилдэг автосамосвалнуудай жолоошодой бригадые нэгэдхэн, механизаторнуудай комплексно бригада байгуулагдаһан юм.

Алдарта машинистнууд И. Нетаевай, И. Поляковой ба Елисеевэй хүтэлбэрилдэг экскаваторнуудай экипажууд мүрысөөндэ тэрэшэлэн хабаадалсаба.

Механизаторнууд машинануудай хүдэлмэриин ехэ бүтээсэ туйлаба. «Уралец» гэжэ гурбан кубово экскаваторнуудай машинистнууд бултадаа шахуу январьда энэ машинаар үбэлэй условинуудта хүдэлмэрилжэ, халаан соогоо гурбан мянган кубометр шорой малтажа, рекордно бүтээсэ туйлаа.

1952 ондо Бурят-Монголой АССР-тэ промышленностиие хүгжөөхэ ба эд товарай эрьесые дэлгэрүүлхэ гүрэнэй түсэбые дүүргэлгын дүнгүүд тухай

Бурят-Монголой АССР-эй Статистическэ Управлениин мэдээсэл

1952 ондо промышленностиин хүгжэлтэ ба эд товарай эрьесые дэлгэрүүлгэ нимэ тоо баримтануудаар тодорхойлогдоно:

I. ПРОМЫШЛЕННОСТЬДА ҮЙЛЭДБЭРИИН ТҮСЭБЫЕ ДҮҮРГЭЛГЭ

Бурят-Монголой АССР-эй территори дээрэ байдаг промышленность валовой продукци бүтээн гаргаха жэлэйнгээ түсэбые 96 процент дүүргээ.

1951 онтой сасуулхала, бүтээн гаргаһан продукциин хэмжээн 8 процентээр ургаһан байна.

Министерствонууд, Управлениинууд, трестнүүд болон предприятинууд промышленностиин валовой продукци үйлэдбэрилгын түсэбые тус бүридөө иигэжэ дүүргээ гэбэл:

	1952 оной жэлэй түсэбые дүүргэлгын процент
«Бурмонголлес» трест	82
Мяха-консервын комбинат	103
Ленинэй орденто паровозовагонно завод	106
«Росглавхлеб» трест	99
Байкалгосрыбтрест	97
Галуута-Нуурай Рудоуправлени	97
«Маслопром» трест	104
Шэлэй механизированнэ завод	105
Сэмбын фабрика	89
Ликеро-архиин завод	101
Спиртын завод	100,8
Мелькомбинат	100
Судна заһабарилгын завод	107
Бичурын сахарай завод	82
«Механлит» завод	93
Улан-Удын модоной завод	133
Клюевскэ модоной завод	89
Үдын модо урадхуулгын конторо	102
Загаһа буйлуулгын завод	110
Горэлектростанци	94
Улан-Удын МРЗ	102
Селендумын МРЗ	108
Махоркын фабрика	104
Сухын арһанай завод	90
Гуталай-һэеы даралгын фабрика	73
Кяхтын гуталай фабрика	108
БМАССР-эй Нютагай промышленностиин министерство бүхыдөө	97
тэрэ тоодо:	
«Металлоширпотреб» завод	106
Мебельнэ фабрика	102
Шэгнүүр заһабарилгын завод	118
Райпромкомбинадууд	94
БМАССР-эй Эдеэ хоолой промышленностиин министерство бүхыдөө	107
тэрэ тоодо:	
Кондитерска фабрика	104
Пивын завод	106
Желтуриин тээрмэ	105
Уланай тээрмэ	94
Хориин тээрмэ	91
Усть-Кяхтын тээрмэ	122
Райпищекомбинадууд	109
БМАССР-эй Полиграфиздатын управлени бүхыдөө	107
тэрэ тоодо:	
Гүрэнэй типографи	106
БМАССР-эй промышленна барилгын материалнуудай Управлени бүхыдөө	107
тэрэ тоодо:	
Дээдэ-Березовкын хирпиисын завод	90
Шулуутайн извёсткын завод	103
Улан-Удын черепицын завод	124
Заиграйн барилгын материалнуудай комбинат	135
Еловско барилгын материалнуудай комбинат	99
Нютагай түлишын промышленностиин управлени	105
Кооперативна промышленность бүхыдөө	103
тэрэ тоодо:	
Бурмонпромсовет	109
Бурлесхимпромсоюз	82
Буркоопинсоюз	103

Промышленна продукциин шухала зүйлнүүдые бүтээн гаргаха түсэб удаадахи тоо баримтануудаар тодорхойлогдоно:

	1952 оной түсэбые дүүргэлгын процент
Нүүрһэн	95
Электроэнерги	101
Барилгын модо шэрэлгэ	80
Хюрөөдэһэн материалнууд	96
Сонхын шэл	100,2
Хирпиисэ	83
Извёстко	76
Хилгааһан буд	89
Арһан гутал	73
Һэеы гутал	62
Мяхан	103
Колбасна зүйлнүүд	103
Мяханай консервэ	100,8
Загаһанай консервэ	105
Загаһа барилга	88
Спирт	101
Малай тоһон	116
Сыр	115
Кондитерска зүйлнүүд	99.9
Пивэ	113

Ленинэй орденто паровозо-вагонно завод, шэлэй механизированнэ завод, мелькомбинат, Улан-Удын модоной завод, загаһа буйлуулгын завод, Улан-Удын МРЗ, Селендумын МРЗ, Кяхтын гуталай фабрика, «Металлоширпотреб» завод, пивын завод, гүрэнэй типографи; Шулуутайн известкын завод, Нютагай түлишын промышленностиин Управлени, Бурмонпромсовет ба Бурмонкоопинсоюз үйлэдбэриин валовой продукци бүтээн гаргаха жэлэйнгээ түсэбые дүүргэһэн ба үлүүлэн дүүргэһэн болобошье, тэдээндэ тогтоогдоһон ассортиментээр жэлэй түсэбые дүүргээгүй.

II. ЭД ТОВАРАЙ ЭРЬЕСЭ

1952 ондо худалдаа наймаанай организацинууд рознично эд товарай бүхы эрьесын түсэбые бүхы дээрэ 98 процент дүүргэбэ, тэрэ тоодо худалдаа наймаанай сетиин рознично эд товарай эрьесын талаар 97 процент, ниитын эдеэ хоолой товарай эрьесын талаар—99,7 процент дүүргэбэ.

Худалдаа наймаанай министерствын худалдагша организацинууд рознично эд товарай эрьесын түсэбые 99,1 процент дүүргээ, тэрэ тоодо худалдаа наймаанай сетеэр 99,4 процент ба ниитын эдеэ хоолоор 98 процент дүүргэһэн байна.

Центросоюзай худалдаа наймаанай организацинууд рознично эд товарай эрьесын түсэбые 100,9 процент, тэрэ тоодо худалдаа наймаанай сетеэр 100,8 процент ба ниитын эдеэ хоолоор 101 процент дүүргэбэ.

ОРС-нууд болон продснабууд рознично эд товарай эрьесын түсэбые 94 процент дүүргээ, тэрэ тоодо худалдаа наймаанай сетеэр 93 процент ба ниитын эдеэ хоолой талаар 102 процент дүүргэбэ.

Бурят-Монголой АССР-эй Статистическэ Управлени.

СССР-эй Наукануудай академиин философиин институдта болоһон научна сесси

«СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэжэ И. В. Сталинай зохёолдо, партиин XIX съезд дээрэ И. В. Сталинай хэлэһэн үгэдэ ба КПСС-эй XIX съездын шиидхэбэринүүдтэ зорюулагдаһан, СССР-эй Наукануудай академиин философиин институдай научна сесси Москвада гурбан үдэр үргэлжэлөөд, дүүрэбэ.

Мянга шахуу эрдэмтэд: философууд, экономистнууд, историгууд, юристнүүд, Москвагай ба республиканска центрнүүдэй дээдэ һургуулинуудай багшанар тус сессиин хүдэлмэридэ хабаадаба.

Сессиие нээхэ зуураа, философиин институдай директор академик Г. Ф. Александров «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэжэ И. В. Сталинай зохёол ба партиин XIX съезд дээрэ тэрэнэй хэлэһэн үгэ марксизм-ленинизмын теоридо, диалектическэ ба историческа материализмда агуехэ оруулалта мүн, бүхы общественнэ наукануудай хүгжэлтэдэ шэнэ шата болоно гэжэ тэмдэглэбэ.

Н. Вознесенскиин номые магтажа, «Большевик» журналай хэблэһэн статьянууд тухай хэлэхэдээ, нүхэр Александров 1949 он хүрэтэр энэ журналай редколлегиин гэшүүн байһан туладаа, «Большевик» журналай гаргаһан алдуунуудай түлөө мүн лэ харюусаха байнаб гэжэ мэдэрээ.

Философиин институдай хэблэн гаргаһан хэдэ хэдэн зохёолнууд социализмын объективнэ хуули ёһонуудые тэрэшэлэн буруугаар тайлбарилһан байгаа гэжэ оратор тэмдэглэбэ.

Профессорнүүд Д. И. Чесноковой, М. Д. Каммаринай, Ц. А. Степанянай, Ц. Н. Гапочкынай, Г. Е. Глезерманэй, Ф. В. Константиновай, Б. М. Кедровэй элидхэлнүүдые сессидэ хабаадагшад шагнаһан ба зүбшэн хэлсэһэн байна.

«СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэжэ нүхэр Сталинай зохёол ба партиин XIX съезд дээрэ тэрээнэй хэлэһэн үгэ творческо марксизмын, марксистско-ленинскэ наукын партийностиин, теориин ба практикын органическа нэгэдэлэй гайхамшагта жэшээ болоо гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ. Нүхэр Сталин өөрынгөө зохёол соо марксистска философиие шэнэ, дээдэ шатада дэбжүүлһэн, шэнэ заабаринуудаар болон тобшололнуудаар диалектическэ ба историческа материализмые баяжуулаа, партиие ба советскэ арадые коммунизм байгуулгын дайшалхы программаар зэбсэглээ.

Ниитэ-социалогическа хуули ёһонуудые ба социалистическэ общестывын хүгжэлтын хуули ёһонуудые сасуудхалга тухай, социалистическэ общестывын хуули ёһонуудай объективнэ шэнжэ тухай, социализмһаа коммунизмда оролгын даб дээрэхи гол условинууд тухай, городой ба деревниин хоорондо, ухаан бодолой ба физическэ ажалай хоорондохи тад ондоо байдалые үгы хэхэ, мүн тэдэнэй хоорондын илгаануудые усадхаха тухай, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй шэнжэдэ үйлэдбэриин харилсаануудай заабол тааралдаха хуули ёһон тухай, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй ба үйлэдбэриин харилсаануудай хүгжэлтын диалектикэ, социалистическэ обществодохи зүрилдөөнүүдэй шэнжэ, тэдэниие шиидхэлгэдэ Коммунистическэ партиин ба советскэ гүрэнэй үүргэ тухай нүхэр Сталинай элирүүлһэн шухала заабаринууд эрдэмтэдэй элидхэлнүүд дотор тэмдэглэгдэбэ.

Советскэ зарим эрдэмтэд социалистическэ общестывын экономическа хуули ёһонуудай шэнжэ тухай асуудалые волюнтаристка, идеалистическэ ёһоор ойлгохо ябадал пропагандалһан байгаа, энэнь социалистическэ общестывын теориин проблемэнүүдые научнаар зохёолгодо ехэхэн һаад ушаруулаа гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

Сессидэ хабаадагшад нүхэр И. В. Сталинда эльгээхэ амаршалгые баталан абаа.

(ТАСС).

Бурят-монгол хэлэнэй асуудалнуудаар научна конференци

Конференциин уржадар үглөөнэй ба үдэшын заседанинууд дээрэ «Общественно-политическэ литературые ород хэлэнһээ бурят-монгол хэлэн дээрэ болгоһон оршуулганууд тухай» филологическа наукануудай кандидат **Ц. Б. Цыдендамбаевай** элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ болобо. Энэ асуудалаар нүхэд **Ж. Тумунов** (уранзохёолшодой союз), **Г. Санжиев** («Бурят-Монголой үнэн» газетын редакци), **Ц. Цибудеев** (Радиоинформациин республиканска комитет), **Б. Цыжипов** («Бурят-Монголой үнэн» газетын редактор), **Ц. Дондуков** (КПСС-эй обком), **Д. Норбоев** (Бурмонгиз), РСФСР-эй габьяата багша **Никифоров** (Усть-Орда), **М. Мангадаев** (Республикын гэгээрэлэй министерство), **О. Онхонова** (Кяхтын аймаг), **Манжигеев** (Иркутска университет) гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Конференциин үсэгэлдэр үглөөнэй заседани дээрэ нүхэд **Чимитдоржиев,** профессор **Г. Д. Санжеев** болон бусадай үгэ хэлэһэнэй һүүлээр нүхэр **Ц. Б. Цыдендамбаев** түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ. Удаадань зүблэхэ зүйлэй дүрбэдэхи асуудалаар —«Бурят-монгол литературна хэлэ бэшэгэй дүримые һайжаруулха тухай» элидхэл филологическа наукануудай кандидат **Д. Д. Амоголонов** хэбэ. **Д. Д. Амоголоновой** элидхэл тушаа нүхэд **Намжилов** («Бурят-Монголой үнэн» газетын редакци), **Ошоров** (Кяхтын аймаг), **Цибудеев** (Радиокомитет), **Черемисов** (НИИК), **Кудрявцев** (Иркутска университет) болон бусад үгэ хэлэбэ.

ЗАГАҺАШАДАЙ МҮРЫСӨӨН

Кабанскын загаһанай заводой нүхэр А. Колмаковой хүтэлбэрилдэг бригадын загаһашад загаһа барриха хоёр һарынгаа даалгабариие дүүргэжэ, һунгалтануудай үдэрые угтахын түлөө эршэтэйгээр тэмсэжэ байна. Загаһа барилгын зэр зэмсэгүүдээ гүйсэдөөр ашаглаһанай ашаар январь һарынгаа даалгабариие болзорһоонь 13 үдэр урид дүүргээд, мүнөө тус бригада февралиингаа түсэбөөр ажаллажа байна.

Загаһашадайнгаа ажалые тус бригадын бригадир нүхэр Колмаковой зүбөөр эмхидхэһэн дээрэһээ эдэ амжалта туйлагдаа. Бригадын гэшүүд өөһэд хоорондоо социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэ.

А. Бусурманов.

КОЛХОЗУУДТА РАДИОТОЧКОНУУД ОЛОШОРНО

Радиотрансляционно сетьнүүдэй дирекциин дэргэдэхи радиофикациин барилгын-монтажна Управлениин бригада нүхэр Вишняковой хүтэлбэри доро Тарбагатайн аймагай колхозуудые радиофикацилхаяа ошоһон юм. Мүнөө тус бригада Мэлотовой нэрэмжэтэ, «Искра» колхозуудай гэшүүдэй гэрнүүдтэ 280 радиоточконуудые Хэлхэе холбооной министерствын радиоузелһаа оруулба.

Радиомонтёрнууд нүхэд Колманов, Антоненко, Бузин ба Москвитин гэгшэд үбэлэй хүйтэн соогуур эршэмтэй шангаар хүдэлмэрилжэ, үдэрэйнгөө нормые 120—160 процент хүрэтэр дүүргэһэн байна. Тус бригадын хүдэлмэри һайн шанартайгаар хэгдэнэ.

Б. Самбуев.

10 ҮНЕЭНҺЭЭ 12 ТУГАЛ

Ждановай нэрэмжэтэ колхозой (Бичура) һаалишан, аймагай Соведэй депутат Санжа Биликова колхоздоо 20 жэл соо һаалишаар хүдэлмэрилжэ, дүй дүршэл ехэтэй болонхой.

Нүхэр Биликова нёдондо жэл 10 үнеэнһээ 11 тугал абаһан, түсэбэй ёһоор 10600 литр һү һаахын орондо 12000 литр һааһан байна. Тэрэ хадаа амжалтатай ажалайнгаа түлөө нэмэлтэ түлэбэридэ нэгэ тугал, 200 литр һү абаба.

Мүн энэ колхозой һаалишан Бадацу Тарбаева 10 үнеэнһээ 12 тугал абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлһэнэйнгээ түлөө нэгэ тугал, 190 литр һү нэмэлтэ түлэбэри абаһан байна.

Б. Зандаков.

Кяхтада хүдөө ажахын артелиин Устав эбдэгшэдые далдална

Хүдөө ажахын артелиин Уставые бүдүүлигээр эбдэжэ байһан Усть-Кяхтын сельсоведэй Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Лазаревай хэрэгтэ Кяхтын аймгүйсэдкомой ба тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Переваловай ямараар хандаһыень хаража үзэе.

Дурсагдагша колхозой түрүүлэгшэ Лазарев парти ба правительствын заабарида зүришэн, хүдөө ажахын артелиин Уставые бүдүүлигээр эбдэнэ. Жэшээлхэдэ, эбэртэ бодо мал үсхэбэрилхэ түсэбэй дүүргэгдээгүй байбашье, 1952 оной ноябриин эсэстэ Лазаревай заабаряар нэгэ тарган үнеэн алагдажа, мяхан, өөхэн ба доторхинь «Красное Знамя» гэжэ олзоборилгын артелиин столоводо үнэгүй сэнгээр тушаагдаһан байгаа. Мяха худалдажа оруулһан 1470 түхэриг мүнгэн колхозой хубаагдахагүй фондdo оруулагдаха ёһотой байбашье, оруулагдаатүй. Лазарев болбол энэ мүнгэн зөөреэр хүдөө ажахын выставкэдэ хабаадагшад — колхозниүудые дурсагдагша столово соо хүндэлжэ, 888 түхэриг, тэрэ тоодо архида 720 түхэриг мүнгэ гаргашалһан байна. Тус олзоборилгын артель мүнгэнэй талаар хүндэ байдалда ороһхой тула үлэгшэ 582 түхэриг мүнгыень мүнөө хүрэтэрөө колхоздо бусаанагүй.

Гэхэ зуура, Лазарев болбол хүдөө ажахын артелиин Уставые улам саашадань эбдэжэ үргэлжэлөө. Ноябриин 31-дэ, аймагай хүдөө ажахын выставкын боложо үнгэрһэнэй һүүлээр Лазаревай заабаряар выставкэдэ экспонат болгогдон асарагдаһан 60 килограмм шэгнүүртэй гахай Кяхтын гортопой техноругта 325 түхэригөөр гэхэ гү, али амидын шэгнүүрээр килограммынь 5 түхэригөөр худалдагдаа! Тэрэшэлэн шубуу үсхэбэрилхэ түсэбэй хахалайншье дүүргэгдээгүй байхада, мүн лэ выставкын һүүлээр Кяхта городто 10 тахяа хуули бусаар гаргашалагдаһан байха юм.

Эдэ бүхы бузар булай фактнууд тухай «Знамя Ленина» гэжэ аймагай газетын декабриин 14-нэй номерто «Выставкын һүүлээр» гэһэн үнэн зүб фельетон толилогдоһон байгаа.

Декабриин 26-да тус фельетон аймсоведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Устав эбдэгшэ Лазаревта гүйсэдком ямараар хандааб? Юрэл абяа шэмээгүйгөөр орхижорхиһон байна. Үнеэ, гахай хуули бусаар худалдаһан, шубуу гаргашалһан эдэ бүхы операцинуудые гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Перевалов ба аймагай хүдөө ажахын таһагые даагша нүхэр Округинай баадхалгаар миин лэ финансова журам эбдэһэн (хүдөө ажахын артелиин Устав эбдэһэн гэжэ яабашье, нэрлэхэгүй!) хэрэг гэжэ аймгүйсэдкомой заседани тодорхойлоод, саашадаа иимэ ябадал гаргахагүйень Лазаревһаа үгыень абаһан байха юм. Хэлэхэ юумэ юу байхаб? Лазарев ба тэрэниие далдалагшад Перевалов, Округин гэгшэд гүйсэдкомой иимэ шиидхэбэридэ сэдьхэлээ ехэтэ ханаһан байгаа.

Гэхэ зуура, Лазарев болбол хүдөө ажахын артелиин Уставые түрүүшынхеэ эбдэнэ бэшэ. Энээнэй урда тээшье өөрынгөө хубиин ашаг олзын түлөө колхозойнгоо мүнгэн зөөриие олон мянгаарнь үбэршэлһэн ба гаргашалһан байха юм. Мүнөөшье колхозой үбһэ, соломо болон бусад зөөри хогшол иишэ тиишээ гамгүйгөөр үригдэжэ байна.

Кяхтада хүдөө ажахын артелиин Уставые бүдүүлигээр эбдэгшэдтэ тон ехээр ладашоо. Тиимэһээ хуулиие убайгүйгөөр эбдэһэн ябадал хүнэй анхархаар өөдтэй хэрэг бэшэ гэжэ эндэ һанагдадаг болошонхой.

Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Лазаревай гэмтэ хэрэг тушаа партиин Кяхтын айком ба тэрэнэй секретарьнууд нүхэд Гылыков, Ермолаев гэгшэд тон гайхалтай позици баримталһан байнад. Тэдэнэр Лазаревые гомодхоохогүй гэжэ һанана, нэрэ түрыень дайрахаяа айна, шүүмжэлэлһээ хамгаална гээшэ.

Кяхтада шүүмжэлэлһээ ганса шье Лазаревые бэшэ, мүн бусадшье зарим хүтэлбэрилэгшэдые хамгаална гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, Ворошиловай, Субагтын сельсоведэй Маленковой нэрэмжэтэ колхозуудта хүдөө ажахын артелиин Уставые бүдүүлигээр эбдэһэн тухай үнгэрэгшэ жэлэй июнь соо аймагай газетэ бэшээ һэн. Газетын энэ шүүмжэлэлые хэншье дэмжээгүй, мүнөө болотороо зүбшэн хэлсэгдээгүй ба Устав эбдэгшэдтэ зохихо хэмжээнүүд абтаагүй байха юм.

Энгельсын нэрэмжэтэ колхоздо правлениин түрүүлэгшэ Дамбаевай заабаряар ашаг шэмэ ехэтэ мал ашаг үгэдэггүй малаар андалдагдажа, колхоздо гарза хохидол ушаруулагдажа байна.

Тэрэшэлэн Кяхтын гортопто хангалтагүй байдалтай байһан тухай ба тус предприятиин директор Андреевэй гэмтэ ябадал тухай «Знамя Ленина» газетэ гурба дахин бэшэһэн байгаа. Гэбэшье, партиин айком тон гайхалтай шалтагаанаар Андреевые хамгаалан, өөрынгөө органой шүүмжэлэлые дэмжэнэгүй.

Партиин Кяхтын айком, аймгүйсэдком болбол партиин ба гүрэнэй журам эбдэгшэдые үнэн зүб шүүмжэлэлһээ хамгаалжа, эрилтэ ехэтэй ба дутагдалнуудтай эбсэшэгүй байха үзэл бодолоор хүдэлмэрилэгшэдые хүмүүжүүлнэгүй гэжэ эдэ бүхы баримтанууд харуулна.

Д. Санжимитыпов.

Суута электрохюреэшэн Иван Афанасьевич Костромин Хандагатайн леспромхоздо 13 жэл хүдэлмэрилжэ байна. Модо бэлэдхэлэй энэ сезондо нүхэр Костромин халаанайнгаа нормые 200—250 процент дүүргэнэ.

З. Веснинагай фото.

КОЛХОЗНИГУУДАЙ АМЖАЛТА

Хориин леспромхозой Мойга гэжэ участогта модо бэлэдхэлгэдэ хүдэлмэрилжэ байгаа Хэжэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой модошод (бригадирынь нүхэр Нестеров) патриотическа дэбжэлтэтэйгээр ажаллажа байна. Нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгуулиин хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ абаһан уялгаяа тэдэнэр нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ байна.

Ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэн тус бригадын гэшүүд халаан соогоо 114 кубометр модо таллуулхын орондо, мүнөө 175 кубометр хүрэтэр таллуулна. Иигэжэ үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллаһанай ашаар, модо таллуулха сезонно түсэбөө январиин 20-ной байдалаар 80 процент дүүргээд байна.

Халаан соогоо тус бүри 12 кубометр модо таллуулха байһан аад, 16 кубометр таллуулдаг модошод Нестеров, Михайлов, Кривошеев болон бусад социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлнэд.

К. Григорьев.

АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЭ ДЭЭШЭЛНЭ

Модо урадхуулгын Үдын конторын шпалозаводой нүхэр Роговой хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ барандаа стахановска вахтада жагсанхай.

Социалистическэ мүрысөө үргэнөөр эрхилһэнэй ашаар бригадын гэшүүд ажалай бүтээсые 60 процент дээшэлүүлээ. Бригадын гэшүүд нүхэд Манжуло, Салимов, Лавров, Варфоломеев болон бусад хоёрзуутан болонхой.

И. Степанов.

ҺУНГУУЛИИН ХУУЛИ ТУХАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

ГРАЖДАНИНУУДАЙ ҺУНГУУЛИИН ЭРХЫЕ ЭБДЭҺЭНЭЙ ТҮЛӨӨ ХАРЮУСАЛГА

Манай советскэ орон доторхи һунгалтанууд буржуазна демократиин гүрэнүүдэйхиһээ тад ондоо, үнэхөөрөө сүлөөтэ, үнэхөөрөө демократическа байна. «Бурят-Монголой АССР-эй ажалшадай депутадуудай аймагуудай, городской, городуудтахи районно, сельскэ, сомонуудай ба поселково Соведүүдтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримэй» бүхы статьянууд энэ ушарые үшөө дахин гэршэлнэ. Һунгагшадай списогүүдые зохёолгын гурим простой ба эли тодо байна. Һунгагша бүхэн списогтэ буруугаар оруулагдаһан байгаа һаа мэдүүлгэ бариха эрхэтэй. Тэрэ мэдүүлгыень нютагай Совет гурбан хоногой болзор соо хаража үзэхэ уялгатай.

Мэдүүлэгшэ болбол ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй гаргаһан шиидхэбэриие зүбшөөрөөгүй һаа, һунгагшадай список соо гараһан буруу зүйл тухай асуудал тушаа арадай сүүдтэ гомодол барижа болохо. Арадай сүүдтэ мэдүүлгэ баригшые ба Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түлөөлэгшые дуудажа, тэрэ гомодолые гурбан хоногой болзорһоо оройтонгүйгөөр сүүдэй нэмэл заседани дээрэ хаража үзэхэ ба өөрынгөө гаргаһан шиидхэбэриие мэдүүлгэ баригшада ба ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедтэ дары мэдээсэхэ уялгатай. Арадай сүүдэй гаргаһан шиидхэбэри—һүүлшын шиидхэбэри хэлбэришэгүй дүүргэгдэхэ ёһотой.

Ажалшадай депутадуудай аймагуудай, городской, городуудтахи районно, сельскэ, сомонуудай, поселково Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай һунгуулиин окружной ба городской, городуудтахи районно комиссинууд, мүн һунгуулиин участково комиссинууд Бурят-Монголой АССР-эй Конституциин ба һунгалтанууд тухай Дүримэй эрилтэнүүдые хазагайралтагүй дүүргэлтэ болгохын хойноһоо хинажа байха ёһотой. Советскэ социалистическэ демократизмын онсо илгаань юуб гэхэдэ, эрхэ ба сүлөө соносхохоһоо гадна, эдэ эрхэнүүдые бодото хэрэг дээрэнь эдлэхэ арга боломжо ажалшадта олгодог байна. СССР-эй гражданинуудай эрхэ сүлөөгөө эдлэхэдэнь ямар нэгэн һаалта, гасалта хэхэ ябадал советскэ хууляар хэһээгдэдэг.

Бурят-Монголой АССР-эй ажалшадай депутадуудай аймагуудай, городской, городуудтахи районно, сельскэ, сомонуудай ба поселково Соведүүдтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримэй 112—113 статьянууд дотор гражданинуудай һунгалтын эрхэнүүдые эбдэһэнэй түлөө харюусалга тухай иигэжэ хэлэгдэнэ: Бурят-Монголой АССР-эй ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ БМАССР-эй гражданинуудай һунгаха ба һунгагдаха эрхээ сүлөөтэйгөөр бэелүүлхэ ябадалдань ямар нэгэн хүн баалалта, мэхэ гохо, заналта хэхэ гү, али эдилгэ үгэхэ мэтын аргаар һаад хэбэл хуулиин ёһоор хоёр жэл хүрэтэр болзортойгоор сүлөөгөө хаһагдаха; һунгуулиин документнүүдые буруу болгон зохёожо хэһэн, голосуудые зорюута буруугаар тоолоһон Соведэй тушаалта нюур гү, али һунгуулиин комиссиин гэшүүн болбол сүүдэй приговорээр гурбан жэл хүрэтэр болзортойгоор сүлөөгөө хаһагдаха байна.

Тиимэ дээрэһээ һунгалтын хуулиин бүлэг бүхэнинь, статья бүхэнинь арадай дура хүсэлөө сүлөөтэйгөөр бэелүүлхэ ябадал хангаха, Сталинска Конституцяар олгогдоһон эрхэнүүдээ бэелүүлхэ арга боломжые гражданин бүхэндэ бодотоор олгохо байна.

Капиталистическэ ороной хуулинууд гражданинуудай, илангаяа ажалшадай һунгуулиин эрхые бүдүүлигээр эбдэһэнэй түлөө тушаалта нюурнуудые харюусалгада хабаадуулаа гэжэ байгаагүй юм. Тад һөөргэ, ажалша һунгагшадай эрхые хамгаалха хуули буржуазна гүрэнүүдтэ бодото дээрэ үгы юм. Буржуазна демократи болбол худал хуурмаг демократи юм. Тэрэ хадаа арадые капиталистическэ богоолшолгэдо байлгахын түлөө хүсэрхэлгэ, худалдан абалга гэхэ мэтын хара муухай мэхэ гохо хэрэглэнэ. Жэшээлхэдэ, 1952 оной ноябрьда США-да үнгэрһэн президентскэ һунгалтанууд энээниие гэршэлбэ. Генерал Эйзенхауэрые президент болгон һунгахын тулада һунгалтын кампаниин үедэ Америкын эгээн дүрбэн томо миллиардернуудай — Рокфеллер, Меллон, Морган ба Дюпон гэгшэдэй группанууд һунгагшадые һүрдүүлэн айлгаха, эдилгэ үгэхэ, һунгагшадай голосуудые худалдан абаха ба олонхи һунгагшадые худал, хубхай хооһон үгэнүүдээр мэхэлхэ гэхэ мэтын харанхы хэрэгтэ тон ехэ мүнгэ зөөри гаргашалаа. Имагтал иимэ барга бүдүүлигээр, һэшхэл һэнгэргүйгөөр демократическа гуримуудые эбдэһэнэй ашаар генерал Эйзенхауэр президентээр һунгагдаа. Ушар иимэһээ американска империализм болбол эгээн реакционно ба хара хүсэн, арадуудай жандарм ба тэдэнэй эрхэ сүлөөе дарагша болонхой.

Болохоёо байһан һунгуулиин кампани болбол арад ниитэтэй Коммунистическэ партиин таһаршагүй холбоо барисаатайе, коммунистнуудай ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой илагдашагүй байһые дахинаа харуулхань дамжаггүй.

С. Бадмаев.

СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерстводэ

1952 оной октябриин 29-дэ Даниин гадаадын хэрэгүүдэй Министр О. Б. Крафт СССР-эй хэрэгүүдые саг зуура эрхилхэ Этигэмжэтэдэ Һануулгын Записка барюулаа. Амгалан үедэ датска территори дээрэ гадаадын гүрэнүүдэй—агрессивнэ Атлантическа союзай гэшүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй байрлаха ябадал зүбшөөрхэ гэжэ Датска Правительствын хараалһан тухай асуудалаар СССР-эй Правительствын 1952 оной октябриин 1-нэй мэдүүлгэдэ Датска Правительствын харюу тус Записка соо хэлэгдэнэ.

Хойто-атлантическа пакт хамгаалалтын зорилготой ба Советскэ Союзда эсэргүү шэглүүлэгдээгүй, Датска Правительство СССР тушаа абаһан ямаршье найдуулганууд ба уялгануудаа эбдээгүй байһан хэбэртэйгээр Датска Правительство харюу соогоо мэдүүлнэ. Датска Правительство Советскэ Союзай Правительствотай хани барисаата, һайн холбоонуудые бариха хүсэлэнтэй байна, тэрэ хадаа ямар нэгэн ондоо гүрэндэ добтолхын тула датска территориин ашаглагдаха ябадал хэзээдэшье тохёолдуулжа шадахагүй гэһэн баталалга Һануулгын Записка соо хэлэгдэнэ.

Амгалан үедэ датска территори дээрэ гадаадын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй байралалга тухай асуудалаар Датска Правительствын хараа бодолынь датска хэблэлэй ба Даниин олонниитын зүгһөө нэгэн һаналаар дэмжэгдэһэн хэбэртэйгээр октябриин 29-нэй Һануулгынгаа Записка соо тус Правительство мэдүүлнэ.

Энэ оной январиин 28-да СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр А. Я. Вышинский Даниин хэрэгүүдые саг зуура эрхилхэ Этигэмжэтэ г. Г. Ларсентай уулзажа, иимэ удхатай Һануулгын Запискые тэрээндэ барюулаа гэбэл:

«Датска территори дээрэ сэрэгэй базануудые гадаадын зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ үгэлгэ тухай асуудалаар Даниин Правительствын харюу хангалтатай гэжэ мэдэрэгдэжэ болохогүй гэжэ Советскэ Правительство Даниин Правительствын 1952 оной октябриин 29-нэй Һануулгын Запискатай дашарамдуулан мэдүүлхые шухалада тоолоно.

1. Хойто-атлантическа пакт хамгаалгын зорилготой байһан хэбэртэйгээр Датска Правительство тус Һануулгынгаа Записка соо мэдүүлнэ. Гэбэшье, тиимэ мэдүүлгэ үнэн байдалда тааранагүй. Хойто-атлантическа блогой эмхидхэлшэд хамгаалгын зорилгонуудые шалтаг болгоходоо, имагтал өөһэдынгөө агрессивнэ түсэбүүдые ба һанаашалгануудые далдална гээшэ гэжэ олон баримтанууд гэршэлнэ. Советскэ Правительство Хойто-атлантическа договор тухай үшөө 1949 оной мартын 31-нэй Меморандум соогоо энээндэ анхарал хандуулһан байгаа, Хойто-атлантическа блок СССР-тэ ба арадай демократиин оронуудта эсэргүү дай бэлэдхэхэ ба тухирха зорилго табиһан гүрэнүүдэй амяарланги бүлэглэл мүн гэжэ харуулһан байгаа.

Хойто-атлантическа блогто хабаадагша оронуудай экономикые сэрэгэй замда оруулха, атлантическа армиие американска командовани доро бүридүүлхэ талаар, Атлантическа блогто хабаадагша оронуудай территори дээрэ американска сэрэгэй, агаарай-сэрэгэй ба далайн-сэрэгэй шэнэ базануудые бариха ба мүнөө байгаа базануудые үргэдхэхэ талаар, атомна зэбсэг хэрэглэхые бэлэдхэхэ гэхэ мэтын асуудалнуудаар блогто хабаадагшадай бэелүүлдэг сэрэгэй үргэн хэмжээ-ябуулганууд, сэрэгэй бюджедүүдые ехэдхэлгэ, зэбсэгтэ хүсэнүүд ба буу зэбсэгүүдые ехэдхэлгэ тус блогой агрессивнэ шэнжые харуулна.

Тиихэдээ американска командованиин хүтэлбэри доро шэнээр байгуулагдажа байгаа сэрэгэй олон базанууд Советскэ Союзай ба арадай демократиин оронуудай хилэнүүдтэ дүтэ байралаһан ябадал анхарал хандуулна.

Гитлеровскэ генералнууд-реваншистнуудаар толгойлогдон мүнөө һэргээгдэжэ байгаа баруун германска армиин Хойто-атлантическа блогто оруулагдажа байһаниинь мэдээжэ. Энээнтэй дашарамдуулан, энэ блогой агрессивнэ зорилгонуудые бэелүүлхын тула Баруун Германиин хүнэй ба материальна ресурснуудые хэрэглэхэ ябадал хараадаа абажа, США-гэй, Англиин ба Франциин правительствонууд боннско правительствотай сэрэгэй договор баталаа. Хойто-атлантическа армида баруун германска реваншистска армиие оруулга хадаа сэрэгэй энэ бүхы бүлэглэлэй агрессивнэ шэнжые улам ехээр тэмдэглэнэ.

Хойто-атлантическа договорой агрессивнэ шэнжэнь тус договорто нюуса хэдэн статьянуудай байһан ябадалаар гэршэлэгдэнэ. Энэ договорто хабаадагша оронуудай тусхай түлөөлэгшэдшье энээниие мэдэрхэ баатай болоо.

Хамгаалгын зорилгонуудые табина гэжэ энэ договорые харуулха гэһэн һэдэлгын үндэһэгүй байһан ябадал Хойто-атлантическа договор тухай Советскэ Правительствын тэрэ Меморандум соо харуулагдаһан юм, Хойто-атлантическа блогой агрессивнэ шэнжэнь бүрин элирүүлэгдэһэн юм. Тэрэ сагһаа хойшо Хойто-атлантическа бүлэглэлэй агрессивнэ ажал-ябуулга улам шангадаба, тэрээнтэй хамта энэ блогые эмхидхэгшэ—Америкын Холбоото Штадуудай агрессивнэ түсэбүүд ба һанаашалганууд улам тодоор харагдаба. Өөрынгөө территориие американска базануудта ба сэрэгэй плацдармнуудта үгэдэг, тиин дайнай ябуулгануудай болоһон ушарта өөрынгөө оронуудые сохилто доро табидаг энэ блогто хабаадагша бусад оронуудта Америкын Холбоото Штадууд өөрынгөө политикые баадхана.

США-гэй правительствын байгуулһан Хойто-атлантическа сэрэгэй блок бата бэхи эб найрамдал тээшэ эрмэлзэгшэ арадуудай дура хүсэлые тоодо абанагүй. Тэрэ хадаа Америкын Холбоото Штадуудай ба агрессивнэ бусад гүрэнүүдэй зүгһөө дэлхэйе зонхилон эзэмдэхэ зорилгодо алба хэхэ уялгатай юм. Арадта харша, империалистическэ эдэ зорилгонуудые амгалан замаар түйлажа болохогүй гэжэ мэдэхэдээ, англо-американска бүлэгэй гүрэнүүд бүхы хүнүүдэй хаража байхада, шэнэ дайнай бэлэдхэл хэнэ, дэлхэйн шэнэ дай тухирхые бэлэдхэнэ. Өөрынгөө арадые хууран мэхэлхэ дурагүй байгаа һаа, нэгэшье правительство энэ эли тодо баримтые арсажа шадахагүй.

2. 1952 оной октябриин 29-нэй Һануулгынгаа Записка соо Датска Правительство «Советскэ Союзай Правительствотай хани барисаатай, һайн холбоотой байхые» хүсэнэ, тэрэ хадаа ямар нэгэн ондоо гүрэндэ добтолхын тула датска территориин ашаглагдаха ябадал хэзээдэшье тохёолдуулхагүй гэжэ найдуулна. Датска правительство иимэрхүү найдуулгануудые энээнһээ урда тээшье хэжэ байһан юм. 1949 оной майн 4-нэй ното соогоо, тэрэ иигэжэ мэдүүлһэн байна: «Агрессивнэ зорилгонуудые табиһан политикада Дани хэзээдэшье нэгэдэхэгүй байгаа. Энээнэй үндэһөөр ямар нэгэн гүрэндэ эсэргүү, агрессивнэ байхаар шэглүүлэгдэһэн, илангаяа үни удаанай амгалан ба хани барисаатай Даниин байдаг Советскэ Союзда эсэргүү шэглүүлэгдэһэн пактые тиигэжэ ойлгохо гү, али хэрэглэхэ ябадал зүбшөөхэгүй байгаа».

Хойто-атлантическа блогто нэгэдэжэ, шэнэ дай бэлэдхэхэ гэһэн хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлгэдэ хабаадалсажа, агрессивнэ зорилгоор эмхидхэгдэһэн американска ба английска сэрэгэй базануудта Даниин территориие үгэжэ, Датска Правительство хадаа Советскэ Союзда эсэргүү шэглүүлэгдэһэн пактда хабаадахые зүбшөөхэгүй байһан хэбэртэй өөрынгөө найдуулгада зүришэнэ гэжэ баримтанууд гэршэлнэ. Өөрынгөө энэ найдуулгые эбдэжэ, Дани агрессивнэ Хойто-атлантическа блогто хабаадахадаа, Советскэ Союзда ба арадай демократиин оронуудта эсэргүү империалистическэ түсэбүүдтэ улам ехээр татагдан оруулагдажа байна. Арадта эсэргүү гэмтэ бузар эдэ түсэбүүд датска арадта, мүн эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудта харша байһаниинь ойлгосотой. Агрессивнэ Хойто-атлантическа блогой сэрэгэй базануудые байгуулха ябадалда өөрынгөө территориие мүнөө үгэхэдөө, Дани СССР-тэ ба арадай демократиин оронуудта эсэргүү шэглүүлэгдэһэн шэнэ дай бэлэдхэлдэ сэхэ хабаадагшань боложо байна.

3. Ажал-ябуулгаяа СССР-тэ эсэргүү шэглүүлһэн, агрессивнэ зорилгонуудые табиһан Хойто-атлантическа блогой гадаадын сэрэгүүдые Данида байралуулха ябадал зүбшөөжэ, Датска Правительство Даниин территоридо гадаадын сэрэгүүдые оруулхагүй гэһэн өөрынгөө хараа бодолһоо ехээр сухарина. Гадаадын сэрэгүүдэй ямар нэгэн хабаадалгагүйгөөр Борнхольм арал дээрэ датска администрациие байгуулха тухай асуудалаар 1946 ондо тус Правительство тиимэ хараа бодолтой байһан юм.

Амгалан үедэ Даниин территори дээрэ сэрэгэй базануудые гадаадын зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ үгэлгэ Даниин өөрынь интересүүдтэ таарагүй, ушарынь энэ хадаа тэрэнэй амгалан ба бэеэ дааһан байдалда аюул тохёолдуулна, энээндэ Датска Правительствын анхарал хандуулхые Советскэ Правительство шухалада тоолоно.

4. Амгалан үедэ датска территори дээрэ гадаадын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй байралалга тухай асуудалаар Датска Правительствын хараа бодолые датска хэблэл ба Даниин олонниитэ нэгэн һаналаар дэмжэнэ гэжэ октябриин 29-нэй Һануулгынгаа Записка соо тус Правительство батална.

Энэ баталалга үндэһэгүй байна. Октябриин 31-дэ болоһон фолькетингын заседани дээрэ, фолькетингдэ түлөөлэгдэһэн политическэ хэдэн партинуудай депутадууд гадаадын зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ сэрэгэй базануудые үгэхэ тухай асуудалаар правительствын политикые шүүмжэлһэн юм. Датска хэблэлдэ Даниин олонниитын элдэб бүлэгүүдэй түлөөлэгшэдэй—политическэ партинуудай, профессиональна союзуудай ба ниитын бусад организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй толилһон олон тоото мэдүүлгэнүүдһээ харахада, датска арадай диилэнхи олонхинь датска территориие американска сэрэгэй базануудта үгэхэ ябадал буруушаана гэжэ бүрин тодорхойгоор харагдана.

Политическэ элдэб шэглэлтэй датска хэблэлэй олон бэшэгүүд энээн тухай гэршэлнэ. Жэшээлхэдэ, Данида эгээн ехээр тараагдадаг газетэнүүдэй нэгэн «Политикен» газетэ 1952 оной ноябриин 1-дэ иигэжэ бэшээ: «Манай орон доторхи зан байдалые мэдэхэ ямаршье хүн гадаадын сэрэгүүдые байралуулха ябадалһаа зайсахые хүн зоной ехэнхи хубиин хүсэдэг байһанда һэжэглэхэгүй».

Гадаадын сэрэгэй базануудые байгуулха ябадалда датска территори үгэлгые буруушаажа, «Миддельфарт Венстреблад» гэжэ датска нүгөө нэгэ газетэ 1952 оной ноябриин эсэстэ иигэжэ бэшээ һэн:

«Ехэ дай хэхын тула өөрынгөө территори ба өөрынгөө хүнүүдые үгэхэ зорилгоор Дани Хойто-атлантическа пактда нэгэдэхэ аал? Манай орон дотор хэншье дай тухиралгые хүсэнэгүй... Хатуу бата хараа бодол баримталан, дайнһаа эрид шууд арсахыень бүхы датска арад правительствоһаа эрихэ байха гэжэ бодохо хэрэгтэй».

1952 оной сентябриин эхеэр Оттерупта үгэ хэлэхэ зуураа, радикальна партиһаа фолькетингын депутат Карл Скютте иигэжэ мэдүүлээ: «Даниин территори дээрэ гадаадын сэрэгэй базануудые байгуулга хадаа Данида угаа ехэ аюул болоно. Энээниие хүсэнэгүйбди гэжэ манай мэдүүлхэ хэрэгтэй байһан тухай һаналые арадай ехэнхи хубинь баримталан!»

1952 оной сентябриин 17-до социал-демократическа партиин элитэ гэшүүн профессор Иорген Дик болбол Баруун Германиие ремилитаризацилга, сэрэгэй единэ командованиие байгуулга, эсэстээ, датска территори дээрэ гадаадын сэрэгүүдые байралуулга Даниин байдалые муудуулна гэжэ мэдүүлээ.

Даниин үргэн олонниитын түлөөлэгшэдэй ба датска хэблэлэй эдэ үгэнүүд хадаа американска сэрэгэй базануудта Даниин территори үгэхые зүбшөөһэн ябадал датска арадай зүгһөө дэмжэгдэһэн хэбэртэйгээр Датска Правительствын нотo соо хэлэгдэһэн баталалгые буруушаана. Даниие американска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгэй база болголгодо шэглүүлэгдэһэн политикаяа зүбтүүлхын тула, Данида иимэ политикын ямар ехэ аюултай байһые нюун далдалхые һэдэхын тула, Датска Правительстводa иимэ баталалга хэрэгтэй болоһониинь харагдана.

5. 1949 ондо Хойто-атлантическа блогто ороходоо, Датска Правительство хамгаалгын зорилгоор бэшэ, харин дэлхэйн шэнэ дай бэлэдхэхэ зорилгоор байгуулагдаһан агрессивнэ сэрэгэй бүлэглэлдэ Даниие хабаадуулаа гэжэ тодорхойгоор харагдана.

Амгалан үедэ датска территори дээрэ гадаадын сэрэгүүдые байралуулха зүбшөөл мүнөө үгэхэдөө Датска Правительство Даниие Советскэ Союзда ба арадай демократиин оронуудта эсэргүү бэлэдхэгдэжэ байгаа дайнда сэхэ хабаадагшань болгоно.

Советскэ Правительство Датска Правительствын иимэ ябуулгануудые алгасан гаража шадахагүй.

Советскэ Правительствын 1952 оной октябриин 1-нэй мэдүүлгэ соо заагдаһанай ёһоор, тиимэ ябуулганууд Советскэ Союзай ба Балтийска районой бусад оронуудай амгалан байдалда аюул тохёолдуулангүй байха арганьгүй. Иимэ ябуулгануудай али болохо хойшолонгуудай түлөө бүхы харюусалга Датска Правительстводa бүрин тохёгдоно».

Шэнэ мэргэжэлнүүдые олоно

Урдань Сэлэнгын МТС жэл бүри механизаторска кадрнуудаар дутамаг байдаг һэн. Иимэһээ хабарай тарилгын ба таряа хуряалгын халуун үенүүд соо тракторнууд ба комбайнуудай хэрэглэгдэнгүй миин хэбтэхэ ябадал гарадаг байгаа. Мүн зарим трактористнууд комбайн жолоодожо шадахагүй, зарим комбайнернууд трактор жолоодожо шадахагүй байдаг дээрэһээ тэдэнэр хэдэн недели, һара хүдэлмэрилөөд лэ бэшэ сагаа ажалгүй ябаха баатай болодог һэн.

Ажалһаа таһарангүй хэдэн мэргэжэлнүүдые: трактористын, комбайнерай, шоферой, электрогагнууршын, слесариин, дарханай гэхэ мэтын мэргэжэлнүүдые олохо һуралсал эмхидхэе гэжэ Ставропольско хизаарай Надеждинскэ МТС-эй механизаторнуудай хандаһан үүсхэлые эндэхи механизаторнууд халуунаар уттаад, үйлэдбэриингөө суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэһэн байна.

Тэдэнэр өөһэдынгөө арга боломжонуудые хаража үзэһэнэй удаа хабарай полевой хүдэлмэринүүдэй эхилтэр хүн бүхэн нэжээд шэнэ мэргэжэл олохо ёһотой гэжэ шиидхэһэн байгаа. Тиин мүнөө МТС-эй дэргэдэ техническэ һуралсалай кружок эмхидхэгдээд, хоёрдохи һараяа хүдэлмэрилжэ байна. Прицепной комбайнуудай комбайнернууд самоходно комбайнай, мүн дизельнэ болон карбюраторна трактэрнуудай байгуулалтые, карбюраторна тракторай трактористнууд дизельнэ тракторай, прицепной ба самоходно комбайнуудай байгуулалтые гэхэ мэтэшэлэн хүн бүхэн нэгэ нэмэлтэ мэргэжэл шудалжа байна.

Занятинуудые дүй дүршэл ба мэргэжэл ехэтэй механизаторнууд —механигууд Н. Кокорин, А. Гимодеев, М. Ойдопов, МТМ-е даагша Ц. Намдаков, МТС-эй главна инженер М. Ганзин гэгшэд хүтэлбэрилнэ. Мастерской соо 5-дахи разрядай токарь К. Кокорин гэгшэ механизаторнуудые токарна мэргэжэлдэ, кузницын дархашуул Ж. Дондуков, Р. Черноярова гэгшэд дарханай мэргэжэлдэ хүнүүдые һургана.

Кружогууд харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд ба плакадуудаар, тракторнууд болон комбайнуудай байгуулалтые харуулһан схемэнүүдээр, мүн хэрэгтэй литератураар хангагданхай.

Һурагшад занятинуудаа дүүргэмсээрээ шэнэ олоһон мэргэжэлээрээ шалгалта үгэжэ, зохихо документнүүдые абаха юм.

П. Назариков.

Кабанскын аймагай «Коммунизм» колхозой һүнэй-товарна фермын ахалагша һаалишан Екатерина Барайчугова ажал хүдэлмэридөө үндэр показательнуудые туйлана. Үнгэрэгшэ жэлдэ нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 900 литр һү һааха түсэбтэй байгаа һаа, 1150 литр һаагаа. Мүнөө энэ һаалишан малайнгаа үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һаалишан Екатерина Баранчугова.

О. Березковой фото.

ТҮРҮҮ ОТАРАНУУДТА

Хориин аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхоз адуу мал үсхэбэрилхэдэ тон зохистой. Анаагай Үртөө гэжэ газарта һуурижанхай. Колхозой отарануудта дүй дүршэл ехэтэй хүнүүд олон. Балма Дондокова, Дулма Гынденова, Цырма Жамбалова гэгшэд даалгабарита хонидоо жэл бүри һайнаар ондо оруулдаг, түлнүүдээ һайнаар тэнжээдэг байна.

Үнгэрэгшэ зундаа тэдэнэр үбһэ ба набшаһата тэжээл ехээр бэлдэһэн, хонидойнгоо байрануудые шэнээр бариһан байна. Байсын эбэр гэжэ газартахи отарада хонишод Цырма Нимаева, Дулма Гынденова гэгшэд 382 хонидтой отарада хүдэлмэрилнэд. Тус отарын хонид хурьгалжа эхилээ. Абтаһан 62 хурьгад нэгэшье хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна. Хонишод хонидоо үдэрэй игаабри дулаанда газаагуур ябуулдаг юм. Тиихэдэ түрэхэ болоһон хонидоо амяарынь һайнаар эдеэлүүлдэг ба һүни үдэргүй манажа хурьгалуулдаг байна. Түрэһэн хойнонь мүн лэ һайнаар эдеэлүүлнэ ба харууһална.

Ара байса гэжэ газартахи отарын хонишон Бадма Дондокова эрхим хонишон гэжэ колхоз дотороо суутай юм. Тэрэ хадаа 16 жэл хонишоноор хүдэлмэрилжэ ябана. Энэ саг соо нүхэр Дондокова баян дүй дүршэлтэй болоо. Мүнөө 600 гаран эрье харууһална. Дондокова хонидоо тобир тарганаар, гарза хоролтогүйгөөр ондо оруулхын түлөө оролдоно. Нүхэр Дондокова хониной үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри хэдэг юм. Энээнэйнгээ ашаар үнгэрэгшэ жэлдэ нютагай үүлтэрэй хонин бүриһөө 3,4 килограмм нооһо хайшалһан байна. Энэ хонишон туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амардаггүй, харин бүри һайнаар ажаллажа, хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр оролдодог.

Һаяхан Ждановай нэрэмжэтэ колхозой һүчгагшадай суглаан боложо, колхознигууд аймагай Соведэй депутадта кандидадаар колхозойнгоо эрхим түрүү хонишон Балма Дондоковаг дэбжүүлбэ.

Р. Цыренов.

Эрхим хонишон

Зэдын аймагай Гэгээтын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хонишон Цыден-Еши Санжиева үнгэрһэн 1952 ондо хони үсхэбэрилхэ талаар горьтой амжалта туйлаһан байна. Тэрэ хадаа 100 эхэ хонин бүриһөө 127 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр тэнжээгээ.

Энэ амжалта яагаад туйлагдааб гэхэдэ, нэн түрүүн нүхэр Санжиева советскэ агробиологическа наукын туйлалтануудые ба түрүүшүүлэй дүй дүршэлые ажал хүдэлмэридөө үргэнөөр хэрэглэдэг байна. Үнгэрэгшэ жэл энэ хонишон олон хонидоо хэнзэлүүлээ һэн.

Тэрэнэй фермэ дээрэ хонидынь, илангаяа январиин һүүлээр, февралиин эхеэр олооро хурьгалжа захалдаг юм. Энэ үедэ фермын хүдэлмэрилэгшэдэй, илангаяа ахалагша хонишон Цыден-Еши Санжиевагай тон сүлөөгүй ба харюусалгатай сагынь болодог. Тэрэ хонидойнгоо хурьгалжа байха үедэ эхэнхи сагаа хонид соогоо байжа үнгэргэдэг юм. Ажал хүдэлмэридөө дутагдалнуудай ба ойлгогдохогүй юумэнэй гарабал зоотехнигүүдтэ, фельдшернүүдтэ хандажа, тэдэнтэй хододоо зүбшэдэг байна.

Мүнөө тэрэнэй фермэ дээрэ энэ жэлэй түл абтажа эхилээ. Хурьгалха хонид, түлнүүд сэбэр, дулаан байранууд соо байрлана. Фермэ дээрэ хонидой үбэлжэлгэдэ хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл зөөгдэнхэй.

Цыден-Еши Санжиева энэ жэлдэ ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдээ.

Мүн тэрэнэй фермэ энэ жэл үнгэргэгдэхэ Бүхэсоюзна хүдөө ажахын выставкэдэ кандидат болонхой.

В. Лубсанов.

Редакцида ерэһэн бэшэгүүд

Үзэг бэшэгэй асуудалаар минии һанамжа

Бурят-монгол хэлэнэй саашадаа түргэнөөр хүгжэлгэдэ ород алфавидта ороһон ябадал тон ехэ удхашанартай байһан юм. Тэрэ үеһөө хойшо манай һургуулинуудта ород ба бурят-монгол хэлэ шудалхын тула хоёр бэшэ, харин ганса алфавит үзэгдэдэг болоо һэн. Энэнь гансашье бидэндэ бэшэ, харин ахадүү нацануудай түлөөлэгшэдэй манай хэлэ шудалалгыень нилээд хүнгэдхөө гэжэ һанагдана.

Манай хэлэ бэшэгэй дүримүүд минии һанахада, үшөөл өөгүй боложо шадаадүй. Зарим нэгэн заһабаринуудые оруулбал таарамжатай байгаа. Жэшээлхэдэ, бурят-монгол хэлэнэй «ү» үзэг формоороо ород «у» үзэгһөө ондоо бшуу. Эгээл иимэһээ эдэ хоёр үзэгүүдые худхажа бэшэлгэ дээрэ алдуу гаргаха ябадал али олон үзэгдэнэ. Тиимэһээ бурят хэлэнэй «у» үзэгые «ү» үзэгэй орондо бэшэбэл таатай байгаа.

Тиихэлээрээ «уһэн», «убһэн», «урок», «кружок», «ухэр» г. м. байха болоно. Үгышье һаа, «үһан», «үүла» г. м.

Бурят хэлэндэ «үгы», «зүгы», «харгы» гэхэ мэтэ үгэнүүдэй һүүлдэнь «ы» үзэг бэшэгдэнэ. Зүгөөр хөөрэлдөөнэй хэлэ бэшэгэй хэлэ хоёрые бэе бэедэнь дүтэлүүлхэ талаар абажа харахада, эдэ үгэнүүдэй һүүлдэнь эй, үй, уй дифтонгнуудые бэшэбэл дээрэ байгаа.

Абтаһан үгэнүүдые бэшэхэ дүримүүд дотор мүн лэ зарим тэды заһабаринууд оруулагдаха ёһотой. Зарим абтаһан үгэнүүд (революци, истори г.м., бурят хэлэн дээрэ бэшэгдэхэдээ һүүлнүүдээ хубилгадаг байха юм. Энэнь бэшэлгэ дээрэ алдуу гаргаха ябадал олошоруулдаг гэжэ һанамаар. Минии һанахада, бүхы абтаһан үгэнүүдые нэрын падеждэ тэрэ хэбээрнь бэшэбэл таарамжатай.

Юумэнэй нэрын анхан һуури соо р, л, м, б хашалгануудай удаа тодо бэшээр дуулдадаг түргэн а, о, э аялгануудые бэшэдэггүй байгаабди. Жэшээлхэдэ, «нарһан», «малгай», «һамган», «үбгэн» г. м. Зүгөөр эхэнхи зон хэлэхэдээшье, бэшэхэдээшье эдэ хашалгануудай удаа тээ заатагүй түргэн аялгануудые оруулдаг, тиимэһээ энэ дүримдэ мүн лэ хубилалта оруулбал болохо байгаа.

А. Аюржанаев, Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Зал соо тооһотой, шууяатай...

Кинокартинануудые ажалшадта тон һайнаар харуулха гээшэ кинофикациин бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй арюун уялга мүн. Гэбэшье, Курумканай аймагай кинофикациин таһаг (даагшань нүхэр Воронин) энэ уялгаяа муугаар дүүргэнэ. Культурын байшанда кино харахаяа ерэхэдэ билет худалдадаг зал соо үхибүүд шууяжа, гүйлдэжэ, хашхаралдажа, гэр доһолгожо байдаг. Мотористын «ама халамгайгаар» ажалдаа ерэдэг дээрэһээ заримдаа кинокартинанууд табигдадаггүй. Эндэхи контролер Ольга Улзытуева тус ажалда олохон жэлээ хүдэлмэрилнэ, «һайн» ажалайнгаа түлөө хэды дахин шагнал абаһан байха юм. Зүгөөр нүхэр Улзытуева үхибүүдые түлхихэ, малгайень абажа хаяхаһаа эхилээд, элдэб үгэнүүдээр хараадаг ба зохидгүй ааша гаргадаг. Тэрэ хадаа танил тала хүнүүдээ билетгүйгөөр зал руу оруулдаг юм.

Киногой эхилхэтэй сасуу хүнүүдые оруулхаяа болихо ёһотой байгаа. Харин эндэ кинокартинын дууһа дууһатарынь хүнүүд орожо, гаража байдаг. Заримдаа кинокартинанууд ехэ бүдэхеэр харуулагдадаг тула экран дээгүүр юунэйшье харуулагдажа байһаниинь мэдэгдэдэггүй, хүнэй хэлэһэн үгэнүүд ойлгогдодоггүй. 16-һаа дээшэ наһатай үхибүүд 2 түхэригэй билет абаха ёһотой, абадагшье байха юм. Харин эндэхи контролер хэдышье наһатайень мэдээгүй аад, бэеэр халта үндэрхэн лэ үхибүү харахадаа: «Ши хоёр түхэригэй билет абаха ёһотойш», гээд захаһаань татадаг.

Ажалшадай культурна эрилтые һайнаар хангахын тула һонирхолтой кинокартинануудые элеэр, һайнаар гаргаха ёһотой бшуу. Аймагай кинофикациин таһагай начальник нүхэр Воронин эдэ бүхы гуримгүй ябадалые мэдэдэггүй гэхэдэ хэншье үнэншэхэгүй. Эдэ бүгэдэ тэрэнэй хараһаар байтарынь болодог юм.

Курумканда кинокартинанууд хэзээ һайнаар харуулагдадаг болохо гээшэб?

Б. Дармаев.

„Кино хэзээ асарха гээшэб?“

Үнгэрэгшэ жэлэй сентябрь һарада Яруунын аймагай Эгэтын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо кино харуулагдаа һэн. Тэрэ гэһээр дүрбэн һараһаа үлүү саг үнгэрөө. Теэд тэрээнһээ хойшо мүнөө хүрэтэр нэгэшье кинокартина асарагдаагүй.

«Саһан ехээр орошоо. Сталинай нэрэмжэтэ колхоз хүрэтэр машина ябаха аргагүй» гэжэ киномеханигууд шалтана. Зүгөөр кино харуулхаяа һанаа һаа, киномеханигууд морёоршье хүргүүлээд ерэхэ аргатай. Энээниие Яруунын аймагай «Радуга» гэжэ кинотеатрын директор нүхэр Ширабон хэрэглэдэггүй байна. Гансахан аймагай центр дээрэ кино харуулаад лэ, хүдөөгэй колхознигуудта харуулангүй байхань буруу гэжэ һанагдана. Бидэндэ кино хэзээ асарха гээшэб?

Т. Улзытуев.

Кяхтын гуталай фабрикын комсомольско организациин секретарь, сабхишан Сергей Дмитриевич Игумнов 1952 онойнгоо үйлэдбэриин программые 190 процент дүүргээ һэн. Мүнөө энэ стахановец үдэрэйнгөө даалгабари 200 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Игумнов.

А. Алгазинай фото.

БАУНТЫН АЙМАГТА

ТҮРҮҮ МАЛШАДАЙ ЗҮБЛӨӨН

Богдарино тосхондо малажалай түрүүшүүлэй ба зооветеринарна мэргэжэлтэдэй зүблөөн һаяхан үнгэргэгдэжэ, «Ниитын малажалые хүгжөөхэ 1952 оной түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд, 1953 оной зорилгонууд тухай» асуудалые зүбшэн хэлсэбэ.

Энэ асуудалаар партиин айкомой секретарь нүхэр Дычко элидхэл хэһэн, элидхэл тушаа 19 хүн үгэ хэлэһэн байна.

Зүблөөндэ хабаадагшад 1953 оной хүдөө ажахын жэлые амжалтатайгаар үнгэргэхэ тухай уряалтайгаар аймагайнгаа бүхы малшадта ба зооветеринарна мэргэжэлтэдтэ хандаһан хандалга баталаа. Тэдэнэр хоёр үдэр соо болоһон зүблөөнэйнгөө һүүлээр «Малый Амалат» гэжэ колхоздо экскурсяар ошоһон байна.

СЕМИНАР ҮНГЭРГЭБЭ

КПСС-эй айкомой библиотекэдэ партиин XIX съездын материалнуудые ба «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэжэ нүхэр Сталинай гениальна зохёолые шудалжа байгаа партийна ба комсомольско политһургуулинуудай, кружогуудай пропагандистнуудай семинар болобо.

Пропагандистнууд 3 үдэрэй туршада хэдэ хэдэн элидхэл ба лекцинүүдые шагнаһан байна. Тэндэ «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэжэ нүхэр Сталинай зохёолоор КПСС-эй обкомой лектор И. А. Ким лекци уншаба.

АГНУУРИИН ТҮСЭБЫЕ ДҮҮРГЭБЭ

Аймагай түрүү ангуушад 1952—1953 оной агнууриин сезон соо ангай арһа тушааха түсэбөө дүүргэһэн ба үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Молотовой нэрэмжэтэ Эвенкийскэ колхозой ангуушад Б. Молоков, И. Каюнчин гэгшэд тус бүридөө 14 булга барижа, түсэбтэ даалгабаряа холо үлүүлэн дүүргэбэд. Калининай нэрэмжэтэ колхозой үбгэн ангууша И. Я. Басаулов, эдир ангууша А. А. Касаулов гэгшэд сезонно даалгабаряа 190—191 процент дүүргээ.

Мүн эдэ колхозуудай эхэнэр ангуушад Мария Каюнчина, Анна Догончина, Уриндак Басаулова болон булга ба бусад ангуудые эрэшүүлһээ дутуугүй олоор бариба.

ТУГАЛАЙ БАЙРА БАРИГДАБА

Амалатска сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхоз 50 толгой тугалай байха шэнэ типовой байрын барилгые һая дүүргэбэ.

Г. Мантаев.

ОЙ МОДЫЕ НАРИНААР ХАМГААЛХА

Манай республика ой модоор айхабтар баялиг. Хэрбээ СССР соо ой модотой газарай дунда зэргээр нэгэ хүндэ 3.85 га хүртэхэ байгаа һаа, Бурят-Монголдо 35 шахуу гектар нэгэ хүндэ хүртэхэ байна. Ургажа байгаа модоной запас бүришье ехэ, тэрэ хадаа миллиард үлүүтэй кубометрээр тодорхойлогдоно.

Ой модоной арадай-ажахын удхашанар угаа ехэ. Шэнэ фабрикануудые, заводуудые, хүдэлмэришэдэй городогуудые, ажаһуудалай ба ажахын гэр байрануудые барилгада ой модон угаа ехээр хэрэглэгдэдэгынь мэдээжэ. Тэрэшэлэн шахтануудта ба түмэр харгыда ехэ хэмжээнэй модон хэрэглэгдэнэ.

Арадай ажахын бүхы һалбаринуудта шухала хэрэгтэй модо бэлэдхэлэй хэмжээн манай республика соо жэл ерэхэ бүри ехэ болоно. 1950 онойхиһоо хоёр дахин ехэ хэмжээнэй модон 1952 ондо бэлэдхэгдээ.

Республикын ой модоной промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд харюусалгатай ба хүндэтэй зорилгонуудые шиидхэхэ байна. Промышленностиин, транспортын ба гэр байрануудай барилгын амжалта бидэнэрэй ажал хүдэлмэриһөө дулдыдаха байна, юуб гэбэл, ой модоной промышленность арадай ажахын бүхы һалбариие барилгын модоор ба түлишөөр хангана.

Партиин XIX съездын директивэнүүд соо барилгын модо шэрэлгые 56 процентээр ехэ болгохо гэжэ хараалагдана. Республикын ой модоной промышленность энэ зорилгые бэелүүлхэ дүүрэн арга боломжотой.

Модо тарилгые ба отололгые зүбөөр хэжэ шадабал, манай республика жэл бүри арба гаран миллион шахуу кубометр барилгын модо арадай ажахыда үгэжэ шадаха байна. Ой модоной ресурсые ашаглаха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Гансахан «Бурмонголлес» трестын предприятинууд дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ модо бэлэдхэлэй хэмжээе 5 дахин ехэ болгоо.

Республикын ой модоной промышленностиин хурдан темпээр ургахатай хамта ой модоной ажахын хүдэлмэришэдэй урда харюусалгатай зорилго табигдана. Ой модоной фондын ба ресурсын байдалые шалгажа үзэхэ ябадал угаа ехэ удхашанартай.

Сталинска табадахи табанжэлэй үнгэрэгшэ хоёр жэл соо ой модые группа группаарнь таһалжа, хэмжүүрыень ба шанарыень тодорхойлхо талаар 700 мянга гаран гектар дээрэ хүдэлмэри ябуулагдаа. Республикын ой модые шэнжэлэн үзэхэ хүдэлмэри энэ табанжэл соо дүүргэгдэхэ юм.

Советскэ правительство болбол ой модоной ажахые хамгаалха ба хүгжөөхэ тушаа хамаг бүхы хүдэлмэриие ороной экономикын хүгжэлтэтэй нигта холбоотойгоор ябуулхые Ой модоной ажахын министерстводэ даалгаһан байна. Тиихэтээ хамта ой модоной ажахын органуудай гол зорилгонуудые тодорхойлжо үгөө һэн. Нэн түрүүндэ, ой модоной фондые шэнжэлжэ үзэхэ, модо отололгын талмайе тодорхойлхо, отологдоһон газарнууд дээрэ модо тариха гэхэ мэтын харюусалгатай даалгабари үгэһэн байгаа. Энэ даалгабариие бэелүүлхэ талаар манай республикада эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Зүбшөөлгүйгөөр модо отолхо, мүн гал түймэр табиха гэхэ мэтын ябадал гол түлэб зогсоогдоо. Гал түймэртэ ой модоной шатаха ябадал 1952 ондо 1946—1947 онойхидо орходоо 12 дахин бага болоо. Энэ асуудалаар арад зоной дунда ябуулагдаһан агитационно-ойлгуулламжын ба эмхидхэлэй-техническэ ехэ хүдэлмэри нилээд туһа хүргэбэ.

Эмхидхэлэй хүдэлмэри хэһэнэй-мнай эсэстэ хүн зон ой тайгада ябахадаа гал түймэр табихаяа болихоһоо гадна, зүбшөөлгүйгөөр модо отолхо ябадалые огтолон болюулаа. Ой модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэд модо отологдоһон газарнуудта модо шэнээр тариха талаар эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Модо шэнээр тариха гэжэ үгтэһэн 1952 оной даалгабари амжалтатайгаар дүүргэгдэһэн байха юм.

Естественнэ ёһоор модо тариха хүдэлмэри 1952 ондо 1950 онойхидо орходоо хоёр дахин ехээр хэгдэһэн байна. Ой модоной ажахын Управлениин хүдэлмэрилэгшэд хадаа модоёо отологдоһон, хооһон тала газарнуудта ба жалга соогуур модо тарижа, ой модоной талмайе ургэдхэхэ талаар бүри ехэ хүдэлмэри хэхэ үүргэтэй.

Гол горхонуудай эрье шадар ба талын районуудта байдаг үнэтэй модотой газарые нарин нигтаар хамгаалха, тэндэ модо отололгые зүбөөр хэхэ тон шухала. Голнуудай шадархи ой модые группаарнь таһалха хүдэлмэри республика соомнай гол түлэб дүүргэгдээ. Тиигээд, хуша модотой газарнуудые бүридхэлдэ абан таһалха зуураа, тэрэниие һамар олзоборилгын зоно болгохо шухала.

Городууд болон промышленна центрнүүд шадар ногоон зоно байгуулха тухай правительствын шиидхэбэритэй зохилдуулжа, санитарно-техническэ услови һайжаруулха ба ажалшадай амарха газар ургэдхэхэ зорилготойгоор Улан-Удэ городой болон аймагуудай центрнүүд шадар ехэ хэмжээнэй ногоон зоно таһалагдажа байна.

Теэд, энэ шухала хүдэлмэриие мүнөө һаял эхилээд байнабди. Олон ниитэ ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, ногоон зонын модые наринаар хамгаалха, модыень гэмтээхэгүй ябадал хангаха үүргэтэйбди.

Ой модо хамгаалгые һайжаруулха хэрэгтэ манай правительство мүнгэ зөөри ехээр һомолдог юм. Дайнай хойто тээхи табанжэлнүүдтэ галай аюулһаа хамгаалха зурuудууд ба харгынууд хэдэн зуугаад километртэ хэгдээ. Тэдэнэр тракторaар хахалхаһаа гадна, шэрэнгинүүдһээ сэбэрлэгдээ.

Республикын ой модотой газарые һайжаруулха зорилготойгоор үнгэрэгшэ жэлдэ 2 лесхоз ба 13 лесничество нэмэгдэжэ эмхидхэгдээ, мүнөө жэлдэ үшөө 4 лесхоз шэнээр эмхидхэгдэхэ байна. Тэрээнһээ гадна, гал түймэр саража, ой модо хамгаалхын тулада бүхы хэрэгсэлнүүдээр манай лесхозууд хангагдажа байна. Мүн олон лесхозууд ба лесничествонүүд управленитэйгээ радиогоор холбоотой болоо. Тиимэһээ, гал түймэрэй гараа һаань оперативна хүтэлбэри хангаха аргатай болообди.

Манай лесхозуудай ойрын сагта хэхэ хүдэлмэринь тон ехэ. Түрүүшын ээлжээндэ ургажа байһан модо хюдаха ябадалтай шангаар тэмсэхэ, модоной хойноһоо нарин харууһа хангажа, эрхим шанартай модо үрэжүүлхэ ёһотойбди. Тэрээнтэй хамта ой модоной талмайе хохюур ба гэмтэһэн модонһоо сэбэрлэхэ шухала.

Иимэ хүдэлмэриие манай управлениин лесхоз бүхэн мүнөө хэжэ байна. Мүнөө ябажа байгаа табанжэлэй үнгэрэгшэ 2 жэл соо 7 мянган гектар газар дээрэ иимэ хүдэлмэри хэгдээ.

1952 ондо хэхэ ёһотой даалгабаряа манай лесхозууд гол түлэб дүүргэһэн байна. Ой модоной ажахын органуудай хоорондо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ Улан-Удын лесхозой коллектив илажа, СССР-эй Ой модоной ажахын министерствын хоёрдохи мүнгэн шанда хүртөө һэн.

Тиибэшье, эдэ амжалтануудаар һанаагаа амарха эрхэгүйбди. Юуб гэхэдэ, манай хүдэлмэридэ ехэ дутагдалнууд бии. Хабар-зунай үедэ гал түймэр эндэ тэндэ гаража, гүрэндэ ехэ хохидол үзүүлнэ. Энээниие эсэслэн усадхаха гээшэ манай арюун уялга мүн.

Коммунистическэ партиин XIX съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон манай республикын ой модоной ажахын хүдэлмэришэд урдаа табигдаһан асари зорилгонуудаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлжэ байна.

Л. Митапов, БМАССР-эй ой модоной ажахын Управлениин начальник.

Уранһайханай агитбригада леспромхозуудта гараба

Аймагай культурын байшангай уранһайханай агитбригада Хэриин леспромхозой зарим участогуудаар ябажа ерээд, мүнөө Курбын болон Хандагайн леспромхозуудай участогуудаар ябахаар гараба.

Программадань — нэгэ үйлэтэй пьесэ, эб найрамдалда зорюулагдаһан шүлэгүүд ба советскэ композиторнуудай дуунууд бии. Мүн энэ бригадынхид хүдөөгэй культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта методическа туһаламжа үзүүлхэ юм.

А. Мангатханов.

РУМЫНИИН АРАДАЙ АЖАХЫН АМЖАЛТАНУУД

1952 ондо арадай ажахын түсэбые дүүргэлтэ

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Гүрэнэй түсэблэлгын комитет ба Румынии министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи главна статистическэ управлени хадаа 1952 ондо Румынска Арадай Республикын арадай ажахын гүрэнэй түсэбые дүүргэлгын дүнгүүд тухай мэдээсэл толилбо.

Социализмын экономическа үндэһэ һуурииную байгуулгада шэнэ амжалтанууд табанжэлэй хоёрдохи жэлдэ — 1952 ондо түйлагдаа гэжэ мэдээсэл соонь заагдана. Үнгэрһэн жэлдэ Румыниин ажалшадай түйлалтанууд иимэ тоо мэдээнүүдээр харуулагдана гэбэл:

Үйлэдбэриин жэлэй түсэб бүхы дээрээ 101,7 процент дүүргэгдэв.

1952 ондо шэнэ түхэлэй машинануудые ба шэнэ материалнуудые үйлэдбэрилхэ талаар нилээд ехэ амжалтанууд түйлагдаа гэжэ мэдээсэл соонь заагдана. Металлургическа промышленностиин министерствын предприятинууд дээрэ 68 шэнэ түхэлэй машинанууд, тэрэ тоодо 120-хүсэтэй тракторнууд, экскаваторнууд, пневматическа балтанууд, вагонууд-самосвалнууд байгуулагдаа. Электроэнергетическэ ба электротехническэ промышленность 129 шэнэ түхэлэй продукци — элдэб моторнууд, трансформаторнууд, ехэ вольтно түхеэрэлгэ бүтээн гаргадаг болоо. Химическэ, текстильнэ ба арһанай-гуталай промышленностиин бүтээн гаргадаг зүйлнүүд олон болоо.

1952 он хадаа хүдөө ажахыда социалистическэ секторэй ургалтын бэхижэлтын жэл байгаа. Хахалгадаг газарай юрэнхы талмайн 19 процентнь гүрэнэй газартаряалангай ажахынуудта ба хүдөөгэй коллективнэ ажахынуудта хамаадана. Хүдөө ажахы 3.530 трактор, 1440 сеялкэ, 2300 культиватор, 1200 молотилка, олон зүйлэй самоходно комбайнууд ба хартаабха хуряаха машинануудые нэмэжэ абаа. Үнгэрһэн жэлдэ 30 шэнэ МТС-үүд байгуулагдаа. Тарилгын ниитэ талмай 1951 онойхитой сасуулхада 112 мянган гектараар ехэ болобо. Техническэ культуранууд, илангаяа хлопогой тарилгын талмай нилээд ехээр үргэдхэгдөө.

Янза бүриин транспорт ашаанай эрьесын жэлэй түсэбые 109,2 процент дүүргэбэ.

1952 ондо барилгын хүдэлмэринүүдэй үргэн программа бэелүүлэгдэв. 1951 онойхитой сасуулхада тэдэнэй хэмжээн 135,7 процент болобо.

1951 онойхитой сасуулбал, городуудай ба промышленна центрнүүдэй хүн зонһо хилээмэ 11,3 процент, үргамалай тоһон 12,6 процент, сахаан тоһон 83,2 процент ехээр худалдагдаа.

Хүдэлмэришэн анги саашадаа үргэһан байна. Ажалшадай культурна хэмжээе дээшэлүүлхэ хэрэгтэ шэнэ амжалтанууд түйлагдаа.

Оронии Советскэ Армиин сүлөөлһөөр 8 жэлэй ойдо бэлэдхэнэ

БУДАПЕШТ, январиин 28. (ТАСС). Венгрине Советскэ Армиин сүлөөлһэн үдэрэй хүндэлэлдэ мүрысөөн Венгриин предприятинууд дээрэ дэлгэрээ. Энэ ой апрелиин 4-дэ тэмдэглэгдэхэ байна. Фабрикануудай ба заводуудай коллективүүд ажалай дээшэлүүлэлгын шэнэ үлзагануудые абана.

1953 оной нэгэдэхи квартална Матиас Ракошиин нэрэмжэтэ комбинадай коллектив 5447 мянган форинт хэмжээтэй продукци түсэбһөө гадуур бүтээн гаргаба, ехэ материалнууд ба түүхэй эд алмаба.

Советскэ предприятинуудай жэшээгээр комбинадай металлургиуд 6260 мянган форинт хэмжээтэй эрьесын мүнгэ сүлөөлхэ хэмжээбүүлгэ тэрэшээн хараална.

Венгрине Советскэ Армиин сүлөөлһөөр 8 жэлэй ойн хүндэлэлдэ Айк гэжэ нүүрһэнэй бассейнэй «Армин» шахтын горнягууд үдэр бүри даалгабаряа үлүүлэн дүүргэхэ, апрелиин 4 хүрэтэр 3700 тонно нүүрһэ түсэбһөө гадуур үгэхэ гэһэн уялга абаа. Январиин 1-һээ 23 хүрэтэр тэдэнэр түсэбһөө гадуур 800 тонно нүүрһэ үгөөд байна.

Сталинградай тугай түлөө

ПРАГА, январиин 28. (ТАСС). Майн угда тээхи социалистическэ мүрысөөн республика дотор мүнөө дэлгэржэ байна. Остравын заводуудай дээрэ хүдэлмэришэдэй суглаанууд болоно. Сталинградай Улаан тугай түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсохынь областиин бүхы металлургнуудые уряалһан, Готвальдын нэрэмжэтэ Витковицка металлургическа комбинадай коллективэй хандалга тэдэ суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ. 1950 оной майн үдэрнүүдтэ герой-город Сталинградай ажалшадай делегаци Остравска областиин хүдэлмэришэдтэ Улаан туг дамжуулан үгөө.

Чехословакиине Советскэ Армиин сүлөөлһөөр 8 жэлэй ойн үдэр — майн 9-дэ Сталинградай Улаан туг социалистическэ мүрысөөндэ илагшадта барюулагдаха байна.

Хитадай национальна үсөөнхидэй байдал

ПЕКИН, январиин 26. (ТАСС). Национальна үсөөнхидэй һуудаг Баруун-Урда Хитадай районуудта гэгээрэлэй талаар түйлагдаһан ехэ амжалтанууд тухай «Гуанминжибао» газетэ мэдээсэнэ. Мүнөө эдэ районуудта 746 эхин, 32 дунда һургуули ба 3 институт бии юм. Баруун-Урда Хитадай элдэб олон национальна үсөөнхидэй түлөөлэгшэд түрэлхи хэлэн дээрээ һуралсана. Эхин һургуулинуудта, тэрэ тоодо хитад хэлэн дээрэ һуралсадаг һургуулинуудта 380 мянган һурагшад һуралсана. Эхин һургуулинуудай һурагшадта туһаламжа үзүүлхын тула стипендинүүд тогтоогдоо. Зарим һургуулинуудта һурагшад номуудые түлөөһэгүй абадаг байна.

Национальна үсөөнхидэй хэлэнүүд дээрэ һуралсалай литература хэблэгдэнэ. Багшанарай национальна кадрнууд хаа хаанагүй ургана. Баруун-Урда Хитадай олон хүдэлмэришэд ба таряашад үдэшын һургуулинуудта һуралсана. Юнь-нань провинциин Шуэр гэжэ түсхай райондо 100 мянган таряашад үбэлэй һургуулинуудта һуралсана. Мяо ба үндэһэтэнэй һуудаг Лушаниин автономно округой (Гуйчжоу провинци) 57 деревнидэ таряашадай түхэрээн жэл соо һуралсаха үдэшын һургуулинууд бии юм.

Польско түмэрзамшадай культурна хэмжээнэй ургалта

ВАРШАВА, январиин 28. (ТАСС). Польско түмэрзамшадай материальна ба культурна хэмжээн саг үргэлжэ дээшэлнэ. Станцинууд ба полустанцууд дээрэ 500 гаран клуб, 170 улаан булан хүдэлмэрилнэ. Станционарна 200 библиотекэ ба нүүдэл 500 гаран библиотекэ түмэрзамшадые хангана.

Урандһайханай самодеятельность түмэрзамшадай дунда ехээр хүгжэнэ. 16 мянга шахуу хүбүүд, басагад түмэрзамшадай театральна коллективүүдтэ, хүгжэмтэ ба дуунай ансамбльнуудта хабаадана. Түмэрзамшадай урандһайханай самодеятельностиин эрхим коллективүүд бүхы орондо мэдээжэ болоо.

Болгарска ажалшад ород хэлэ шудалана

СОФИ. (ТАСС). Болгариин ажалшад ород хэлые ехээр һонирхон шудалана. Болгаро-советскэ хани барисаанай общестовунүүдэй эмхидхэһэн ород хэлэнэй олон мянгаад курсанууд ба кружогууд ороной городуудта ба тосхонуудта хүдэлмэрилнэ. Сталин городто ород хэлэнэй 160 гаран курса эмхидхэгдээ, тэндэ 3000 хүн һуралсана. «Первое мая» фабрикын бүд нэхэгшэд, «Вулкан» заводой шэрэм шудхагшад, олохон предприятинуудай хүдэлмэришэд ба албахаагшад һуралсалдаа ехэ амжалта түйлаба. Ород хэлэн дээрэ хэлэшэ хүнүүдэй клуб Сталин городто байгуулагдаа. Эндэ лекцинүүдые уншана, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ, курсанууд ба багшанарта ба һурагшадта методическа туһаламжа үзүүлнэ.

Старо-Загора городто ба околидо (уезд—ред.) ород хэлэнэй 126 курса, Ново-Загорада ба околидо 89 курса хүдэлмэрилнэ.

Францида болоһон зарим һунгалтанууд дээрэ кандидат-коммунист илаба

ПАРИЖ, январиин 26. (ТАСС). Үсэрэлдэр Дээдэ Вьенна департаментын генеральна соведтэ болоһон зарим һунгалтанууд дээрэ голосованиин түрүүшын турта 2619 голос (55,1 процент) абаһан коммунист Жан Фрэссейкс һунгагдажэ «Юманите» газетэ мэдээсэнэ.

КОРЕЙДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, январиин 29. (ТАСС). Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командованиин январиин 29-дэ ингэжэ мэдээсэбэ:

Арадай армиин соединенинүүд Хитадай арадай һайндуратанай частьнуудтай хамтадаа ябажа, фронтын зарим участогууд дээрэ американо-английска интервентнүүдтэ ба лисынмановска сэрэгүүдтэ эсэргүү ниотагай шанартай байлдаануудые мүнөөдэр хэбэ.

Дайсанай самолёдуудые агнаһан буудагшад мүнөөдэр дайсанай 2 самолёт унагааба, 3 самолёдыень гэмтээбэ.

Дайн соогуур бэхижэһэн хани барисаан

ПХЕНЬЯН, январиин 29. (ТАСС). Корейдэ Хитадай арадай һайндуратанай отрядуудай сэрэгүүд бодото интернационализмын жэшээ харуулна. Тэдэнэр корейскэ арад зонтой ехэ хани барисаатай байдаг юм. Үнгэрһэн жэлдэ Хитадай һайндурата Ло Сан-ге корейскэ хүбүү абархын тула ами наһаа үгэһэн байгаа. Энэ ушаар Корейдэ үргэнөөр суудаа гараба. Ло Сан-ге гэгшын абарһан Цой Хен гэжэ нэрэтэй хүбүүн амиды үлэһэн ба наһа бараһан героин эсэгэ тэрэниие үргэжэ абаһан байна.

Корейскэ таряашан Пак Чже Гын гэгшын габьяа тухай мэдээсэлые корейскэ хэблэл һая толилбо. Фронт шадар байдаг нэгэ деревниин таряашад шархатаһан хүнүүдые тылэй госпитальдо абаашахадань Хитадай һайндуратанда туһалжа байгаа. Хитадай һайндуратаниие өөрынгөө тэргэ дээрэ һуулгажа, госпиталь руу таряашан Пак Чже Гын гэгшын ошожо ябахада, тэдэниие американска самолёт буудаба. Пак Чже Гын боеные өөрынгөө бэеэр халхалба. Шархатаһан боецые абажа, Пак Чже Гын өөрөө ами бэеэ үгэбэ.

Хитадай һайндурата Ло Сан-ге ба Хитадай таряашан Пак Чже Гын хоёрэй габьяанууд Корейн ба Хитадай арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан тухай үгүүлнэ гэжэ «Нодон Синмун» газетэ бэшэнэ. Эдэ габьяанууд бузар дайсанда эсэргүү байлдаануудта корейскэ Арадай армиин сэрэгшэдые ба Хитадай арадай һайндуратаниие зоригжуулна.

Французска правительство „европейскэ арми" тухай договорые ратификацилха гэһэн хуулиин проектые парламентда оруулба

ПАРИЖ, январиин 29. (ТАСС). «Европейскэ арми» гэдэг тухай договорые ба тэрээнтэй холбоотой хэлсээнүүдые ратификацилха тухай хуулиин проектые правительство Национальна суглаанда оруулаа гэжэ мүнөөдэр парижска газетэнүүд мэдээсэнэ. 1952 оной майн 27-до Парижда баталагдаһан энэ договор Францини, Баруун Германиин, Италиин, Бельгиин, Голландиин ба Люксембургын зэбсэгтэ хүсэнүүдһээ бүридхэгдэһэн «европейскэ армиие» байгуулха гэжэ хараална.

Американска зонхилолгодо үгэ дуугүйгөөр ороһон ажал-ябуулагшад ба партинууд лэ «европейскэ армиие» байгуулха тухай договорые Франци дотор дэмжэнэ гэжэ французска демократическа бүлэг нюрнүүд тэмдэглэнэ. Министрнүүдэй Соведэй мүнөөнэй түрүүлэгшэ Рене Мейер гэгшын хамаададаг радикальнуудай парти дотороо договорто эсэргүүсэгшэд бии юм. Энэ партиин хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшадай нэгэн Эдуард Эррио договорые буруушааха үгэ хэлэбэ.

Далайн саанаһаа шангаар хашагдан, Рене Мейерэй правительство энэ договорые парламентын ратификацилгада табихые яраба. Январиин 12-то «Комба» газетэ «Парижда ба Бонндо сенатор Уайлиин ультиматум» гэһэн гаршагтай мэдээсэл толилоо. Хэблэлдэ толилогдоһон мэдүүлгэ соогоо, гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ сенатска комиссиин түрүүлэгшэ Уайли «европейскэ арми тухай договор ратификацилые ударуулжа болохогүй» гэжэ Францида ба Баруун Германида «һануулба». Удаарһан ушарта, Франци США-һаа ямаршье кредит абахагүй гэжэ Уайли ойлгуулба.

«Договорые ратификацилха тухай проектые парламентда яаралтайгаар оруулхадаа, Мейер атлантическа командованиин ба Вашингтоной зүгһөө хэгдэжэ байгаа хашалтада эсэргүүсэнгүйгөөр бужа үгэнэ» гэжэ недели бүриин «Обсерватэр» тэмдэглэбэ.

ООН-до американска охранка ээрхэнэ

НЬЮ-ЙОРК, январиин 29. (ТАСС). Юнайтед пресс агентствын мэдээсэлэнэй ёһоор, федеральна засагархид ООН-до алба хэдэг 2 мянган американцуудай «үнэн сэхэ байһые лары шалгажа» эхилхые хараална гэжэ ООН-дохи Холбоото Штадуудай түрүүлэгшэ Лодж мэдүүлбэ. Тэрээнһээ гадна, Холбоото Штадуудай правительственна органуудта хүдэлмэрилхээр оролог хүн бүхэндэ хэгдэдэг юрын процедурын ёһоор, ООН-дохи американска албахаагшад хурганайһаа хээ дарууллха ёһотой байна. ФБР (американска охранка) ООН-до дээрэ тушаалда хүдэлмэрилдэг 300 гаран американцуудые үглөөгөөр шалгажа эхилхэнь. Ассошиэйтед пресс агентствын мэдээсэлэнэй ёһоор, ООН-дохи американска албахаагшадай хурганай хээ дарууллга тухай экспертын хиналта доро хэгдэнэ.

Иракска шэнэ правительство бүридүүлэгдээ

ЛОНДОН, январиин 29. (ТАСС). Рейтер агентствын багдадска корреспондентын мэдээсэлһээ харахада, урдада премьер-министрын тушаалые нэгэтэбшэ эзэлэн байһан иракска сенадай түрүүлэгшэ Джамиль Мадфай иракска шэнэ правительстве бүридүүлээ. Ирагта антиимпериалистическэ тэмсэл дарахын тулада 1952 оной ноябрьда байгуулагдаһан ба иракска армиин генеральна штабай начальник Нуреддин Махмуд гэгшээр толгойлоһон «дамжан орохо үеын» правительстые энэ правительство һэлгэжэ байна.

Нуреддин Махмудай правительство ээлжээтэ парламентска һунгалта болоһоной һүүлээр тушаалһаа гараба.

Английска врачуудые тушаалһаань гаргаха тухай эрилтэнүүд табигдана

КАИР, январиин 26. (ТАСС). «Аль-Мысри» газетын мэдээсэлэнэй ёһоор, Суданай медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй бүгэдэниитын ассоциаци хадаа суданска врачуудай гүйсэдхэжэ шадаха тушаалнуудые эзэлжэ байгаа английска врачуудые албаһаань 24 үдэрэй турша дотор суданска правительствоһоо гаргахые эрибэ.

Бухарестдэ шатарай уласхоорондын турнир боложо байна

БУХАРЕСТ, январиин 29. (ТАСС). Шатарай уласхоорондын турнирай гурбадахи тур мүнөөдэр болоо. Л. Сабо (Венгри)—Петросян (СССР), Смыслов (СССР)—Чеколтэ (Румыни) гэгшэдэй партинууд шанга тэмсэлэй һүүлээр тэнсэбэ.

Советскэ мастер Толуш 41-дэхи ябадалдаа Рейхерые (Румыни) шүүгээ. 43-дахи ябадалдаа Филипп (Чехословаки) Ш. Сабо (Румыни) гэгшые илаба. О'Келли (Бельги) Шайтар (Чехословаки) гэгшэд наадаад, 17-дохи ябадалдаа тэнсэбэ. Советскэ шатарша Спасский Милевтэй (Болгари) наадажа, партинь хойшолуулагдаа.

Советскэ гроссмейстер Болеславский Штольцтой (Швеци) наадажа булюу байдалтай болобо. Слива — (Польша)—Барца (Венгри), Барда (Норвеги) — Троянеску (Румыни), Голомбек (Англи)—Рэдулеску (Румыни) гэгшэдэй парти тэршэлэн хойшолуулагдаа.

Шатараар СССР-эй чемпионой нэрэзэргэ олохын түлөө

М. Ботвинник—М. Тайманов гэгшэдэй мүрысөөнэй дүүрээгүй гурбадахи парти январиин 29-дэ Советскэ Армиин Центральна Байшангай концертнэ зал соо наадагдаба. 56-дахи ябадалдаа гроссмейстернүүд тэнсэбэ.

Тиимэ болохоолоороо, Ботвинник 2:1 тоотойгоор түрүүлжэ ябана. (ТАСС).

ҮХИБҮҮД САНААР ШААДАЖА ЯБАНА. М. Минеевэй фото-этюд.

Агын һонинууд

АГЫН МИЛЛИОНЕРНҮҮД

Агын колхозууд жэлһээ жэлдэ баяжан хүгжэжэ байна. 1952 ондо 9 колхоз тус бүридөө миллионһоо үлүү түхэригэй олзо доход оруулаа. Тэдэнэй дундаһаа Хара-Шэбэрэй Кировэй нэрэмжэтэ колхоз 1,9 миллион түхэригэй олзо оруулаа. Энээн сооһоо нэгэ миллион шахуу түхэригэй олзонь хонинэй фермэһээ абтаһан байха юм. Томодхогдоһон «Коммунизм», «Победа» ба Цоктохангилай Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд тус бүридөө миллионһоо үлүү түхэригэй олзо олоһон байна.

АН ҮСХЭБЭРИЛНЭ

Үлэгшын Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз халтар хара үнеэгэ үсхэбэрилдэг болоһоор арбаад жэл болоо. Мүнөө тус колхоз ангай үнэтэ арһа гүрэндэ тушааха схэхэн олзо оруулна. Үнгэрэгшэ жэл үнэтэй арһа гүрэндэ тушаажа, колхоз 76 мянган түхэригэй олзо олоо.

МАЛАЙ ҮҮЛТЭР ҺАЙЖАРУУЛНА

Агын национальна округто малай үүлтэр һайжаруулхын тула ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Нарин ноһотой хонидые илгажа, 34 классна отара бии болгогдоо. Дүрбэн килограмм хүрэтэр ноһо үгэдэг, 19251 толгой хонид илгагдажа, эдэ отаранууда оруулагдаа. Округой колхозуудта һаалиин 22 гүүртэ бии болгогдоо. Эдэ гүүртэнүүд племенной үнэ нэ бүридхэгдөө.

РАДИОУЗЕЛНУУД БА ЭЛЕКТРОСТАНЦИНУУД ОЛОШОРНО

Радиоузелнуудтай ба электростанцитай колхозуудай тоо жэл бүри олошорно. Мүнөө округой колхоз радиоузелтай болоо. Электростанци колхознигуудай һ нүүдые гэрэлтүүлхэһээ гадна, тар ба малажалай хүдэлмэрине ме кизацилга хангана. Һаяхан Ар лиин Калининай нэрэмжэтэ колхо до механизировано ток баригда тэндэхи машинанууд электро тороор хүдэлгэгдэдэг болоо.

ШЭНЭ БИБЛИОТЕКЭНҮҮД

Колхозникуудай культурна эр тэ улам ургана. Ном, газетэ, ж тэдэнэй байдалай шухала хэрэ болоо. Үнгэрэгшэ жэл Дылгы вэй, Калининай нэрэмжэтэ кол зууд библиотекэтэй болоһон бай

КОЛХОЗУУДАЙ БАРИЛГАНУ

Колхозой фермэнүүд дээрэ ш барилганууд олошорно. Нёдо хүдөөгэй барилгаад үхэрэй 31 повой байра, 114 хашаа ба 18 т лай гэр бэеэ. Гадна хушалта 18 ток, электричествээр хонь ноһо хайшалха 7 пункт барига байна. Фермэнүүд дээрэ 58 мо гэрнүүд малшадта баригдаа.

Д. Найданов, В. Аслезо

Ажалдаашье, спортдошье амжалта түйлана

Иван Анненков бүри үхибүүн байхаһаа хойшо санада дуралдаг байгаа. Нүхэр Анненков һургуулида, удаань Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ пединститудта һуража байхадаа сүлөөтэй сагаа санын спортдо зорюулдаг һэн.

Иван Анненков санаар БМАССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ анха түрүүн 1951 ондо хабаадалсаха зуураа, 18 километрын уридаанда тус дистанцине 1 час 11 минута 30 секунда соо гаталжа, Ильинэй 1946 ондо тогтооһон республиканска рекордые нилээд ехээр дабаһан юм.

1952 ондо нүхэр Анненков мүн лэ 18 километрын мүрысөөндэ түрүүшынхи түйлалтаяа 2 минута 21 секундаар дабажа, санаар республикын чемпион зандаа үлэһэн байна. Спортивна мэргэжэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байдаг дээрэһээ иимэ амжалтануудые нүхэр Анненков түйлаа.

Нүхэр Анненков ажалай фронтдо баһал амжалтатайгаар хүдэлмэрилнэ. Доржи Банзаровай нэрэмж Улан-Үдын пединститут дүүргэ нүхэр Анненков 1951—1952 о һуралсалай жэлдэ математи багшаар Улан-Үдын № 12 һург лида ошоһон юм.

Иван Анненков һурагшадые мүүжүүлжэ хүндэтэ хэрэгтэ хар саллагайгаар хандажа, бүхы ш бари мэргэжэлээ бодото дэлжэдээ зүбөөр хэрэглэжэ дэһанай ашаар һурагшадай үн успеваемость түйлаһан байна. Э Улан-Удэ городой багшанарай к ференци дээрэ тэмдэглэгдээ һэн.

Ингэжэ спортивна мэргэж педагогическа хүдэлмэритэй зүб зохилдуулан ажалдаа, залуу б ша нүхэр Анненков алишье талаа үндэр амжалтануудые түйла Мүнөө энэ нүхэр санаша РСФСР-эй түрүү һуурини т Свердловск ба Челябинск городу та болохо мүрысөөнүүдтэ хаб далсахаар мордонхой.

А. Игумно

Түрүү сельподо

Бичурын аймагай Гочит-Новосретинскын сельпо (түрүүлэгшэнь нүхэр З. Р. Рябов) эд бараа худалдаха 1952 онойногоо түсэбые бүри ноябриин 20-до дүүргээд, жэлэй эсэс хүрэтэр түсэбһөө гадуур 150 мянган түхэригэй эд бараа худалдаха уялга абаһан байгаа. Энэ сельпогойхид жэлэй эсэс хүрэтэр 159 мянган түхэригэй эд бараа ажалшадта худалдажа, жэлэйнгээ түсэбые 114 процент дүүргэбэ.

Эд бараа худалдаха жэлэйнгээ түсэб 141 процент дүүргэһэн № 5 магазинай продавец В вара Слепнёва социалистическэ рысөөндэ илаба.

Мүн эд бараа худалдаха жэ түсэбые продавецууд нүхэд Д Санжиева ба Дулгар Дашинь гэгшэд холо үлүүлэн дүүргэв.) жэлдэ шэнэ амжалтану түйлахын түлөө тэдэнэр социал тическэ мүрысөө бүри дэлгэ байна.

Д. Аюро

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПОВ

Мүнөөдэр кинотеатрнуудта

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта—«Кубанска хасагууд» (12 часть), «Шонохууд ба хонид» II сери (18 ба 22 часть), «Сильва» (14, 16 ба 20 часть).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — «Танкер Дербент» (11 часть). «Балн бэри» (14, ба 20 часть).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85. отв. секретаря — 3-23. Отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—10-17, пропаганды и переводов—6-84, культуры и быта, промышленности—4-52, мест. информации и писем—11-05. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00462. Типография Управления по делам полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000